

10240. II. C. d. e. 3.

Handb. wegen der Ausbildung
des IV. Jahres festst., wünschenswert
die Ergebnisse gegen Napoleon, und
die 2. Langen Teile, 90. und 43.

276

KERSHANSKI NAVUK

s a

ILLIRSKIE DESHELE

vsét is Katehisma sa vse zerkve

Franzorskiga Zesarstva.

Se najde per H. W. Korn Bukveprodajavzu.

1 8 1 1.

IN=030005344

Ispis is pervopisa Zefarške

SKRIVNE PISAVNIZE

V'poslopju Tuillerie 4. dan malitavna 1804

Napoleon Zefar Franzoski, Kral Italie; Na nasnanje nashiga Ministra sa zhefhenje Boshje, imo sklenili ino sklepamo tako:

Pervi zhlen. Sa dopolniti 39 zhlen postave desetiga dneva mesza selenarja, desetiga leta, bode osnanjen ino sam sa vse zerkve katolske zeliga zefarstva napovedan ta kerfhaniki navuk, ktir je timu sklepu perloshen ino ktirga je poterdil preimenitni Kardinal Papeshovi poslan.

Drugi zhlen. Nash Minister sa zhefhenje Boshje bo skerbet sa natif ino rasfhiranje tiga kerfhanikiga navuka, ino skosi deset let ima posebno oblast vse tako ober-

niti, kakor je treba, če bo ta fklep dopolnjen.

Tretji zhlen. Ta fklep bo natisnen, ino spredaj postavljen v' slednih bukvah kerfhanfkgiga navuka, ino dján med sapif vsih postav.

Zheterti zhlen. Nafh Minister sa zhefhenje Boshje je dolshen ispolniti ta fklep

Napoleon.

Na Zefarjovo povelje

Zefarfki fkrivni Pifar. Hug. B. Maret.

sa podoben prepif

Minister zhefhenja Boshjiga. Portalis.

Sgódbe fвете

na kratkim.

I.

Bog stvari svet ino zhlovéka.

Bog vezhni ino vřiga mogozhui, Bog sam v' treh Perřhonah, Ozha, Sin ino řveti Duh je stvaril vse to, kar je svunaj njega, kar vidimo ino ne vidimo. Eno djanje njegove volje je stvarilo vse bitja duhovne ino teleřne is nizh. Po stvarjenju Angelov je hotel tudi svet narediti v' řhest dneħ, to je: Svitlobo, nebo, svésde, semlo, morje, sélišha, shiváli, ino řhesti dan moshha ino sheno, de bi ta dva shivela řrezhna ino nevmerjozha, ako bi bla ostala njemu řvesta ino nedolřhna.

I I.

Adam ino Eva gréřhita. Bog oblubi
Odreřhenika.

Bog da moshu imé Adam ino sheni Eva; ta je prvi sakon, is ktirga po Boshji volji veř zhlovesřhki rod isvira. Pořtávi obá v' en veselja polni vert, po iménu

Paradish na semli, ino de bi zhutila njegovo Vseoblast, jima prepové jesti sad nekiga drevéfa, ktirga njima pokashe, de je drevo ljusnanja Dobriga ino Hudiga, ker prepovdi pokóren biti je bilo dobro, nepokóren biti hudo. Duh puntaríki ino od Boga savorsheni skufha sheno, jo spelá *sapovd pretomit* ino *jesti prepovedan sad*: ona sapela Adama, ktir kakor ona jé, ino greshi, ino obéma Gospod Bog pravizhni pokoriviz nepokorshine, prozh vsame nevermerjzhoft, jih isshéne is Paradisha, ino oblodi nju ino ves sarod k' pogubi ino terplenju. Al dobrotliv, milostiv ino pravizhen Bog oblubi, de is njih roda bo neki dan rojen Odreshnik, kir jih bo potégnil spod oblatti hudobniga duha, reshil od gréha, ino v' milost nasaj postavil. Ta Reshnik je Jesus Kristus, od ktirga bomo potlej govoríli:

I I I.

Spázhenje zeliga Jveta ino povsotni Potop.

Kar je zhloveshki rod na shtevilu bolj rafel, tolko je bil zhe dalje bolj pregreshen ino krivizhen. Kain, fin Adamov nevoshlivofti vbie svojiga nedolshniga brata Abela, ino Kainov sarod shivi po stopinjah svojiga ozheta v' pregrehah. Sarod
nje-

njegoviga drugiga brata, Set s' imenam je bil bolj bogabojezh ino Bogu svesteji; al kadar se sazhne potlej s' Kajnovim rodam drushiti, se tudi spazhi. Bog rasferden fklene obiskati ino pokonzhati zhloveškí rod s' povsotnim potopam svunaj Noeta ino njegove drushíne, ktiri so pravizhni obstali, de bi semla bila s' njimi spet nalúdena. Vkashe Noetn sdelat barke veliko is léfa, saprè notri njega, vfo drushino, ino po dvoje shiváli vsakiga pleména. Semla je satoplena zhes hribe ino gore, konzhanó je vfe shivo; po enimu letu stopi Noe s' svojimi is barke, ino sahvali Boga s' njemu na zhaft shgánimi darími.

I V.

Novo spazhenje zhloveškiga saroda.

Pokliz Abrahamov. Reshenje svoleniga ljudstva is lushnosti.

Trie Noetovi sinovi, Sem, Kam ino Japet sarodé spet ludi na semli, pak spet sazbenja velika mnoshiza ludi kriva biti vlih hudobij, slasti malikvanja. Ne marajo nizh, ter posabio na Boga Stvarnika; molio stvarjene rezhi ino zhloveke, svesde, planete, imenitne ludi; se satope

pé v' nevednost vsake svete ino véšne dolshnosti. Vunder eni med njimi hranio is vust do vust prvi návuk od stvarnika ino stvarjenja. De bi se ta návuk ne sgubil, svóli Bog Abrahama pravizhniga mosha, is rodu Semoviga, se mu rasodene sa Boga inu Savétnika njegoviga saróda, ktirga vsame na sinovjim mesta sa svoje lubo ludstvo, ako mu bode svesto. To posebno milost imenuje Bog spravo svése, ino naloshi timu ludstvu obreso sa snamine, ino vterditvo svoje savése. Rezhe Abrahamu iti v' semlo Kanaan, ktira je bila potlej imenovana Judea, Palestina ali sveta deshela; jo oblubi dat njegovimu sarodu, od ktirga je Bog po svoji posebni lubesni protitimu rodu hotel poslushen ino zheshen biti Bog ponoví Abrahamu oblubo, de ba is njegoviga semena prishel Odreshenik zeliga sveta, skos ktirga bodo resheni, ter k' svetlobi ino pravizi nasaj perpelani vsi narodi. Bog ponavlja to oblubo Isaku Abrahamovmu sinu ino Jakobu vnuku, ktirga tudi imenuje Israel. Ti trie Ozhaki so shiveli v' Palestini bres stanovitniga dóma, imeli velike lastine v' zhedah ino oravnimu polju, tako de so samogli se vojkovati s' blishnimi ino biti mogozhni v' desheli. Jakob ali Israel ima dvanajst sinov, ti so prvi ozhetje Israelzov, ktire tudi Hebrejze klizhemo, rasdeleni v' dvanajst rodov.

V.

*Joshef v' Egiptu. Moyses rešhi Israelze, svo-
leno boshje ljudstvo, sushne v' Egiptu.*

Joshefa eniga Jakobovih sinov, so brat-
je po nevošnlivoiti hudo peitili ino pro-
dali. Odpelan v' Egipt ti pomaga s' svo-
jim vumam, de ga vsame eden Faraónov,
to je kralov egiptovških, sa svojiga na-
meštnika, sa to, ki je Faraona ob gačil ino
ofrezhil. Jakob pošle tje nekaj svojih
sinov po shito. Joshef se rasodene, ino po-
klizhe k' sebi všo shlahto. Jakob merjozh
blagorva posebno Juda, po ktirnu se Jud-
je klizhejo, ino is ktirga je imel po ro-
du priti oblubljeni Odrešhenik zhloveih-
ki, imenvan ta shelno zhakani Mešias.

Ti Judje ali Israelzi ali Hebrejzi se na-
rásejo filno, verujózh ino svesti pravimu
Bogu v' fiedi malikovavzov. En drugi kral
ali Farao sazhne Israelze satérati. Bog svo-
li Mojsefa med njimi, de bi njih odtél is
Faraonovih rók s' mozhjo velikih zhude-
shov, ino de s' strašhnimi shibami vdarja
Egiptovze ino njih krala. Farao spusti szer
Hebrejze is svojiga kralestva, al potle se
skafà, ino grede s' vojsko sa njimi. Tu
se sgodi zhudo, de se ruzezhe morje od-
prè, ino Hebrejzi po suhim skos idejo,
Faraona pak s' svojo vojsko satopé valo-
vi, ktiri se nanj sagernejo.

V I.

Boshje luštvo v' pušhavi. Postava. Oblublena deshela. Josue, David, Salomon.

Jeroboum je od vere lozhi. Babilonska jushnost, zhakanje na Mefsia.

Pod brambo Boshjo ino Mojsefovim vódenjam hodio Israelzi po pušhavi štirideset let, vshívajo dobrote védnih zhudešov, so rastvitleni s' sveto postavo imenovano deset zapovdi, ktiro je Bog govoril Mojselu na gori Sinai; so vravnani s' duhovskimi ino posvetnimi postavami, ino vstanoviteni v' tako kralstvo, de je sam Bog zhes nje gospodoval s' svojim rasodenjam proti Mojselu. Po tih štirideset letih vmerje Mojses per vhodu v' oblubleno deshelo Kanaan, njegov nastopnik Josue, fodnik ino vájvoda Israelski, jih vpelà s' oroshjam v' rokah, ino deshela je med dvanajšt rodov rasdelena. Po vezh drugih fodnikih ino vajvodih, med ktirmi je Samuel nar posledni, Bog Hebrejzam dovóli krala Saúa, timu sa naslednika svóli Davida is rodu Juda, ino poterdi njegov sarod na kralovimu stolu: David je bil tudi Prerok, ino je v' svojih pesmah prerokval zhast ino sгодbe prihodniga Mefsia. Sa njim kraluje premodri Salomon, kir

je proti konzu svojih dni pregréšhoval. Sa njim pride lozhitva Jeroboama, katir je bil niskiga stanu. Ta se punta zhes Roboama sinu ino naslédnika Salomónoviga, lozhi vekšhi dél dvanajst rodov, Roboamu pak ostane majnšhi dél. Jeroboam napravi kralestvo, Israel; Roboam pak kralestvo Juda. Bog savershe Israel, ker je njemu nesvest, ino lozhen od vere. Po smerti vezh kralov pride Israel v' ptujo tushnost ino ostane satert. Kralestvo Juda Bog brani ino hrani, ker Juda je svest ino veren; per njemu obstane pravo Boshje zhaštenje v' Jerusalemskimu templu, ktirga je Salomon velizhaftno sidal. Al tudi med kralmi Juda so se sneshli nektiri Sanobláštники pregréšhni ino nehvalešni, ki so boshji ferd saflushili. Bog jih tepe, ino da s'ushne Nabahodonosarju babilónskimu kralu ikos sedemdeset let. Po ti pokori spuſti Bog ſvoje svoleno ludstvo spet v' ſvojbodnoſt, de pridejo na ſvoje ſgublene ózhine domove, de sidajo poderti tempel, de ſo spet ſami ſvoji po novi podóbi ino pod oblaſtio ſvojih viſhjih duhovnih. V' tih poſlednih zhaſih nekdanje ſvere ſgódbne, imen-vane ſtara ſavesa ali ſtari Testament, ſo floveli ſveti Preroki, ktiri ſo ludi ſvarili, vuzhili, k' pokori vodili, ino vedno govorili, de pride Meſſias ino Odréſhenje.

V I I.

*Prihod Kristusov, njegov navuk, terpenje, smert,
vstajenje ino v' nebo hod.*

Shtir tavshent let po stvarjenju v' fre-
di med Judmi, ktiri sami so na zeli sem-
li po Boshji prelubesni ohranili pravo spos-
nanje ino molenje praviga Boga; se per-
kashe oblubljeni Mesias, namrezh Sin Bosh-
ji Jesus (to je: *Odreškenik*) Kristus (to je:
od Gospóda pomasan) kir je sdrushil Bosh-
jo naturo s' zhlovešhko, oblekel zhlovešh-
ko podobo v' narozhju Marie Divize, ro-
jen is njé po djanju svetiga Duha. Trideset
let štar sazgne vuzhiti v' Judei osnanujózh
Evangeli, to je *dobro osnan'o*. To osnanilo
je bilo odpufhanje grehov ino vezhno shiv-
ljenje tistim, ktiri bi v' njega verovali,
ino njegove sapovdi dopolnili. Sa vstano-
vit novo vero ino zerkev poklizhe dvanajst
Apoštolov, sa ktirih glavo svóli S. Petra.
Al novi navuk, gorezhe persadevanje bosh-
jiga Réšhnika, njegovi zhudeshi, nagnaen-
je iudstva proti njemu, ino narbolj njegovo
ozhitanje, s' ktirim je svaril Duhovne,
Fariseje ino vuzhenike, so obudile serd,
nevošhlivost ino obrezhenje zhes njega.
Bil je preganjan, vjet, taran, framoten
ino smerti isdan na krishu. Njega dušha
stopi v' Predpekel, réšhi is jezhe dušhe pra-
vizh-

vizhnih, ktiri so bili tam sadershani savol isvirniga ali rojstniga greha, dokler bi bili od njega odréshehi. Tretji dan po smerti se perkashe obuden v' fredu svojih neverujózhih vuzhenzov. Jih preprizha, de je ref shiv; jih podvuzhi, nameni sa véro osnánovat, sa vstanovit zerkev po vsim svetu: zhes shtirdeset dni grede v' nebo s' telefam ino dusho, ino sturi resnizhne vse prerokvanja k' poterjenju njegove Boshje nature ino Boshjiga poslanja. Tako se dopolni veliko deio zhloveshkiga Odreshenja. Nash Odreshenik Jesus Kristus kraluje v' nebelih na desnizi Boga svojiga Ozheta, od ondot je oblubil nasaj priti se pokasat na semli ob konzu zhafov, sodit vel' zhloveshki rod.

V I I I:

Prihod svetiga Duha ino vstanovljenje Zerkve.

Peteset dni po veliki nozhi pride Bog sveti Duh na Apostelne, jih vplameni ino sturi perpravue, de bi po vsim svetu, kamor se rasjidejo, osnanoi Jesufa Kristusa Odreshenika od mertvih obudeniga, njegovo véro ino odpusthanje grehov po mozhi ino saflushtenju prelite Boshje kervi. Prganjanja ino muke ali martre svetih Apostelnov ino drugih vernih, zlo tudi krive vére so v' pervih zhaftih poterdile ino vsta-

vstano vile pravo zerkev ino vero. Preganja nehajo zbes tri sto let, Bog obudi Konstantina velkiga Rimskiga zesarja, kir prejme ino povelizha kerhanfko vero na podertinah malikvavstva. Sveta vera se rasfhira povlot, ino tako so se dopolnile, kakor se sledni dan ispolnio, svete prerokvanja. Vera je sarodila silno veliko svetnikov, ino skusi sveti vuk ino Sakramente obstoji ino bo obitala katoliha vera ino Boshja zhaft do kouzhanja zhafov zvetozha ino zhfsta, nasproti svojim vednim sovrashnikam, bo obitala na narviskih kraljevih stolih, ino med narbolj rasvitlenimi ljudstvami: Bog jo brani, ino v' fredi med pregrahami, med nevednostio ino smotami se ne majnfha, ampak rodi vedno svetnike, ludi pravizhne, ino narviski dobrote na semli, ino ker je pot proti svelizhanju, nam sarefnizhni vezhuo frezho gori v' nebesih,

Kerfhanfski Navuk.

Perpravlavno Branje.

Praſhanje. Si ti Kriſtian?

Oagovor. Sim is Boſhje miſoſti.

Pr. Sa kaj rezheſh: is Boſhje miſoſti?

Od. Sa to, ker od Boga pride ta narviſhi dar, de ſmo Kriſtiani.

Pr. Kdo je Kriſtian?

Od. Kdor je kerſhen, ino iſpoſná Kerſhanfski navuk.

Pr. Kaj je kerſhanfski navuk?

Od. Je tiſti navuk, ktirga je vuzhil Jeſus Kriſtus.

Pr. Od kod dobimo ta navuk?

Od. Od zerkve ino nje duhovnih ſluſhabnikov.

Pr. Kaj je najpervo v' timn navuku?

Od. De Bog je ſtvaril zhlovéka, de ta nje-ga ſpoſná, lubi, njemu ſluſhi, ino tako doſeſhe ſhivlenje na vekoma ſrezhno.

P E R V I D E L

V é r a.

Branje I.

Od Apoſtoľſke vere.

Pr. Kje najdemo poglavitne reſnize od Boga zerkvi raſodete?

Od. V' Apoſtoľſki veri.

Pr. Kaj saštópimo s' besedo; Apostolska vera?

Od. Apostolska vera je kratki sapopadik apostolikiga čuka.

Pr. Sa kaj perpisihemo ta sapopádik Apostelnam?

Od. Sa to, ker je ta Sapopadik shé od Apostolskih zhasov sem.

Pr. Kolko rasdélkov ima ta vera v' sebi?

Od. Dvanajst.

Pr. Moli vero, ino raslozhi rasdélke!

Od. *Verujem v' Boga* i. t. d. (glej molitve na konzuzi sadaj.)

B R A N I E I I.

Pervi rasdélík vere. Od Boga.

Fr. Moli prvi rasdelik vere?

Od. *Verujem v' Boga Ozheta vsigamogozhniga Stvarnika nebes ino semle.*

Pr. Kaj svumish is tih betedi?

Od. De Bog je duh neskonzhen. vezhen, nesapopadliv: de je povsót; de vé, vidi ino premore vse, de je stvaril vse is nizh, ino de vse visha s' tvojo modrostjo.

Pr. Rezi krajishi?

Od. Bog je bitje neskonzhno popolnima.

Pr. Kaj vumish rekózh, de Bog je duh?

Od. Vumim, de Bog ne more biti viden, ne otipan, temozh de ga li nepopolnim rasúmimo v' naših mislih.

Pr. Tédaj Bog nima teléfa?

Od. Nima ne teléfa ne podóbe.

Pr. Sa kaj tedaj toľkókrat pravio: *roka boshja, gospodovo oko, pred noge Narvišhiga,* ino take imena?

Od. Sa to, de našhi telefni ino kratki rasumnosti perblíshajo boshje nesapopádne lastnosti. Boshjo nefkonzhno modrost poménimo s' njegovim ozhesam, s' kterim vidi vse pretezheno, prizhno ino prihodno, ino vse našhe narškrivnejši misli; s' rokami, ktire vse delajo, poménimo njega vřiga mogozhnošt, po kteri se nizh ne sđodi, kar bi on ne hotel, al vsaj ne dopustil: pred njegove noge polágamo vse stvarí, de pokashemo breskonzhno imenitnošt stvarnikovo, ker vse lada s' šamo svojo voljo bres napótja ali truda

Pr. Ako bi keršhanški vuk ne vuzhil, bi véroval ti, de Bog je?

Od. Jes bi veroval.

Pr. Od kod bi ti dobíl ta sapopadik?

Od. Od premíshlanja lepote boshjih dél, zhudniga réda stvarjenih rezhi, ino od nekiga nótriniga obzhutka, kir v' meni tako govori.

Pr. Sa kaj pravi véra: *Boga Ozheta?*

Od. Ker ni li ozhe ino sazhetnik vsih stvarí, ampak tudi od vékoma ozhe svojiga ediniga fina druge peršhone v' šveti Trojizi.

- Pr.** Zbemù je néki Bog tako velik ino moder, stvaril tudi tolko rezhi savershenih ino sanizhlivih al zlo sbkodljivih?
- Od.** Tudi v' tistih stvarih, ktire se nam take sdé, se kashe boshja dobrota, modrost ino mogozhnost; fizer pak smo mi preflabi véditi ino svúmiti naravo ino vsróke njega prezhudnih dél.
- Pr.** Zhe je Bog sazhétnik vsiga, je tedaj tudi gréha: kako se to stika s' njegovo dobroto?
- Od.** Bog ni sazhétnik greha: on li pufti zhloveku svojo presto voljo: ino hudo vezhkrat dopufti, de dobro is njega napravi.

B R A N J E I I I .

Od skrivnosti svete Trojize.

- Pr.** Si rekal, de en sam Bog je, pak si tudi goveril od ene Trojize. Kaj menish?
- Od.** Ker shanski navuk nam raslozhi, de v' edinimu B-gu so tri pershone Ozhe, Sin ino sveti Duh ino to je skrivnost svete Trojize.
- Pr.** Zhe so tri pershone kako niso trije Bogovi?
- Od.** Ker imajo eno samo ino tisto naturo.
- Pr.** Ni nobena vekshi, mogózhnej, starejsi?
- Od.** Vse tri so popolnim enake v' modro.

sti, mogózonhsti, vézhnosti, ker so vse en sam edini Bog.

B R A N J E I V.

Od stvarjenja Angelov ino Zhlovéka.

Pr. Ktore med boshjimi stvarmi so narbolj popolnim?

Od. Sta *Angel* ino *Zhlovek*.

Pr. V' zhim se raslózhió Angeli od zlovekóv?

Od. Angeli so duhóvi bres telésa.

Pr. Kaj mi povésh od Angelóv?

Od. Bog je njih bres shtevila veliko stvaril. En dél se jih spunta zhes njega, ti so páhneni vun is nebeshkiga srezhniga prebiválsha, ino so sdaj tista velika truma hudih ino navratnih duhov ' ktire imenújemo budízhe, ki terpé v' peklu savol svojiga punta. Ti so zhloveški sovráshniki, ker po svoji nevóshlivošti ino hudóbtí ishejo ludi sa-pelati s' skushuavami v' gréh; to jim Bog dopúsha, sa skushnjo náshé sve-stóhe ino terdnósti.

Pr. Povej mi, kako je Bog zhloveká - stvaril?

Od. Telo je vpodóbil is semle, ino je sdrúshil s' njim dúsho, ktiro je po svoji vsiga mógózhnosti is nizh stvaril.

Pr. Kakšine samóšnosti je Bog dal zhlo-
veku tako stvarjenimu?

Od. Dve sólebbe samóšnosti: *mísiti ino spos-
nati*, inu samóšnost *prestovolno koteti*.

Pr. Zhemu je dal njemu te samóšnosti?

Od. De bi s' njimi njega sposnal, lubil ino
njemu flushil.

B R A N J E V.

Od zhlovékoviga padza, ali od isvirniga
greha, ino njega is-hajkov.

Pr. Kakšnin je bil prvi zhlovek, kader
je is stvarne roke boshje prišel?

Od. Dober ino svet.

Pr. Sa kaj nisimo mi, njegov sarodf sveti
ino dobri, temozh gréshniki, ino k'
hudimu nagneni?

Od. Tisti prvi zhlovek, s' imenam Adam,
je gréshil ino je kriv tiga strážniga
spreménenja per svojimu saródu.

Pr. Kako se klizhe ta Adamov gréh?

Od. Isvirni greh, to je, greh stvarjen v'
našnimu isvirku.

Pr. Kaj je bil ta gréh?

Od. Nepokórhina proti Bogu, kir je pre-
povédal Adamu okúšiti nékihini sad.

Pr. Zhemú ga je njemu prepovedal?

Od. De bi skušil njegovo pokórhino.

Pr. Kdo ga je napélal k' pregrehi?

Od. Hudobni duh, kir je narpred sapelal

Evo njegovo sheno, ino skos njo tudi njega.

Pr. Al zhe so ga skušhali drugi ino nape-
láli v' hudo, ne kashe, de bi on bil
greha kriv.

Od. Bil je, ino she naglavniga greha kriv,
ker je s' boshjo mišostio samógel skušh-
navi soperstáti, bres ktire mišosti ni-
kol noben zhlovek ni. /

Pr. Kaj je is-hájalo is tiga greha?

Od. Is-hajale so vse nadloge zhloveškiga
shivlenja ino smert, ktire bi ne bil
okupil, ako bi greha ne bil sturil.

Pr. Kaj is-haja she drujiga?

Od. Dufha pade v' stan nevéduosti, spá-
zhenja ino nagnenja k' hudimu; sgu-
bi sposnanje praviga Boga, je bolj po-
dobna shivíni v' svojinu nagnenju,
ino se podá po slepoti v' malikvanje:
tako, de skoro zel svet malíke moli,
svunaj eniga majhniga ludstva, to je
svunaj Hebrejzov, ktiri niso nikol zlo
vsi sapuštili pravo vero, deslih so vezh-
krat malikvali, kakor smo rekli v'
sapopadku svetih sgódbi.

B R A N J E V I.

Drugi rasdélík. Od oblubeniga Messia.

Pr. Je li Bog pomagal is hudih is-hajkov
isvirniga greha?

Od. Pomagal je is narvekskih, ker je zhlo-

veku po svojimu smilenju dal Sveta zharja ino Rešnika svojiga Sina v' zhloveshki podobi, to je, Jesufa Kristusa prerokvaniga, oblubljeniga ino zhakaniga od sazhetka svetà.

Pr. Moli drugi zhlén vere.

Od. Inu v' Jesufa Kristusa, Sinu njega ediniga Gospoda uasiga.

Pr. Sa kaj rezhesh: verujem v' njega, kakor si rekal: Verujem v' Boga ozhera?

Pd. Sa to, ker Sin je Bog kakor Ozhe.

O. Kaj poméni imé Jesus Kristus?

Ord. Jesus je po našim jesiku Odreshnik⁶ ino Kristus je Pomasan ali Posvezhen.

Pr. Sa kaj rezhemo: Pomasan ali Posvezhen?

Od. Ker Hebrejzi, med ktirmi se je rodil, so svoje velke Duhovne ino Krale posvezhvali s' pomasanjam, Jesus Kristus pak je Velki Duhovni ino Kral.

Pr. Je li bil saréf pomasan?

Od. Ne tako: temozh pomasanje Jesufa Kristusa je njega Boshja natura.

Pr. Sa kaj se rezhe: Sin edini Boga Ozhetà: Nisi li rekel, de Bog je ozhe vsh naš?

Od. Mi smo sinovi boshji, ko naš je sa sine vsel; on pak je po naturi, ino ravno Ozhetove nature ino njemu enaki Bog.

Pr. Se ne klizhe tudi: Beseda boshja, beseda vezhna?

Od. Tudi tako se klizhe.

Pr. Sin boshji je beséda Ozhetova, kaj je to?

Od. On je njegova beseda nótrina, ktira ima od vékoma svoje bitje, ino je enake nature boshje kakor Ozhe.

Pr. Kaj poméni beseda, ktira ima od vékoma bitje?

Od. Pomeni, de ta beseda je boshja perfhona, kakor je Ozhe perfhona boshja.

Pr. Sa kaj je Jesus Kristus imenvan *Isvelizhar* ino *Odreshenik*?

Od. Ker je v' svojemu terplenju kri prelil, sa naš vmerl, s' tim naš isvelizhal ino reshil, ino naš svoje naslednike sturil sa svoje prelubleno ludstvo, kakor bomo v' prihodnih rasdelkih rekli.

B R A N J E V I I.

Tretji rasdelik. Od fkrivnosti Vzhlovézhjenja.

Pr. Ponóvi tretji rasdèlik vere!

Od. *Katiri je spozhet od svetiga Duha, rojen is Marie Devize.*

Pr. Kaj govóri ta rasdèlik?

Od. De Jesus Kristus, kir je bil od vékoma sin boshji, je takrat sazhél biti tudi sin Marie.

Pr. Je tedaj sin boshji ino sin Marie ena ino ravno tista perfhona?

Od. Je, ravno tista pršhona, en sam Jesus Kristus, pravi Bog, ino pravi zhlovek.

Pr. Maria Deviza je tedaj mati boshja?

Od. Je.

Pr. Ako Jesus Kristus je pravi Bog ino pravi zhlovek, šta tedaj v' njemu dve naturi?

Od. Sta reznizho, natura boshjaino zhloveshka.

Pr. Ino kolko pršhon?

Od. Ena fama.

Pr. Kako imenujesh to skrivnost?

Od. Vzhlovézhenje, ali beseda v' mesu.

Pr. Kaj menio té besede?

Od. Jesus Kristus je meso na se vsel. ino de s' timi besadami ménimo zelo zhlovekko naturo s' teléšam ino dušho.

Pr. Kako je prišel na svet?

Od. Is perzhistiga ntrozhja Marie Devize, v' ktirim je bil spozhet s' djanjam švetiga Duha.

Pr. Kak o je mogla Maria spozheti, mati biti, ino smiram deviza ostati?

Od. To je neisrezhéna skrivnost naše vere, ktiro je treba verovati ino ne preiskávati.

Pr. Ni Maria imela shénina švetiga Joshefa ino ni bil ta ozhe Jesusov?

Od. Bil je pravi shénin, pak ozhe li po imenu; menili so, de je ozhe, pak ni bil sarél; sa to ga imenujemo menjeniga ozhéta Jesusoviga.

B R A N J E V I I I.

Zheterti rasdelik. Skrivnost nashiga
Obrešhenja.

Pr. Moli zheterti rasdelik vere.

Od. *Terpel pod Ponzi-m Pilatusham. Krishan bil, vmerel, ino v' grob paosh.en*

Pr. Rasloshi enmalo bolj te kratke besede.

Od. Te besede sapopadejo terplenje ino smert nashiga Gosпода J. K. Vjeli so ga, kader je molil na vertu ino kri potil od grose pred hudim, kar je pre-vidil, de bo terpel. Je pelan pred kri- vizhne sodnike, gerdo delajo sujim, ga framoté, tepejo, s' ternjam vénzha- jo ali kronajo, naposled ga Ponzius Pilatus obfodi k' smerti na krishu med rasbojnikama. Potlej ga njegovi véрни luamejo, to je Joshef Arimatejz, Ni- kodem ino Marie.

B R A N J E I X.

Peti rasdelik. Dolistop Jesusov
k' Peklam, ino njegovo vstajenje.

Pr. Moli mi peti rasdelik vere?

Od. *Doli je shel k' peklam, tretji dan od smerti vstal.*

Pr.

Pr. Rasloshi te besede!

Od. Kadar je telo Jesufa Kristufa v' grobu pozhivalo, je shla njegov duha doli k' peklam, to je v' sdolno prebivalsthe pravizhnih, ktiri so od sazhetka sveta do takrat vmerli ino tam sadershani bili, ker isvirni greh je nje nevrédne delal vezhniga Vesela, dokler niso bili ódrésheni s' kervio Jesufovo, ktir jih je takrat rešil ino v' sveti raj poslal.

Pr. Kdaj je Jesus od smerti vstal?

Od. Tretji dan po svoji smerti.

Pr. Kdo je bil prizha njegoviga vstajenja?

Od. Apostelni ino njegovi mlajhi, ktiri so rasgláfili ino terdili rešnizo s' preterplenjam vsiga hudiga ino s' svojo smertjo

B R A N J E X.

Shesti rasdelik. Vnebohod Jesufov, vstajenje od mertvih, ino sodni dau.

Pr. Moli shesti rasdelik vere!

Od. Gori je shel v' nebesa, sedi na desuizi Boga ozheta vsiga mogózhniga.

Pr. Rasloshi mi ga?

Od. Shtirdeset dni po vstajenju je Jesus Kristus prizho svojih Apostelnov ino mlajshih gori shel v' nebesa s' duho ino telelam.

Pr. Sa kaj ostane shtirdeset dni na semli, preden grede v' nebo?

Od. De svoje Jigre obisae ino poterdi v' veri na svoje vstajenje od smerti.

Pr. Kaj rezhejo te druge besede: *Jedi na desnizi Boga Ozhera vsiga mogozhnuga?*

Od. Poménio, de Jesus Kristus vzhlovézhen ima vliga mogozhnost na nebu ino na semli.

Pr. Kaj govori sedmi rasdelik verę?

Od. *Oz ondot pride sodit shivi ino mertve.*

Pr. Kaj nam poménio te besede?

Od. Pomenio, na konez zhasov, to je ob konzu sveta pride Jesus Kristus vidama od nebes s' vsm velizhastvam sodit vse ludi, ino vrazhat vsakimu po svojemu salúshenju.

Pr. Kaj menish rekozh: *po svojemu saslushenju?*

Od. Menim, de bo podarval dobre s' vezhno zhaftjo ino svelizhamjam v' svetimu raju, hudobne pak obfodil k' vezhnimu terplenju v' peklu.

B R A N J E X I.

Pr. Moli ofmi rasdelik vere!

Od. *Verujem v' Svetiga Duha.*

Pr. Rasloshi te besede.

Od. To se rezhe, de verjemo v' svetiga Duha tretjo pershono v' sveti Trojizi, kakor verjemo v' Ozhera pervo pershono, ino v' Sina drugo pershono.

Pr. Sa kaj verjemo ravno tako?

Od.

Od. Ker Sveti Duh je ravno tisti Bog s' Ozheta ino Sinam.

Pr. Je Sveti Duh tako svet, kakor druge stvari, al je tam na sebi svet.

Od. Ne tako, témoh on posvezhuje druge stvari - ino je tam na sebi svet.

Pr. S' zhim posvezhuje druge stvari?

Od. S' gnado ali milostjo, ktiro deli.

Pr. Kaj je gnada ali milost?

Od. Je zhesnatura dar, ktirga Bog daje sa- vol saflushenja Jésufoviga, s' ktirga pomozhjo saflushimo sadoblenje vezh- niga svelizhanja.

Pr. Vélh shé kaj rezhi od tiga daru gnade ino milosti?

Od. Ona je dvojna, ena je gnada *posvezhi- ozhá*, druga gnada *dejózhá*.

Pr. Kaj je gnada ali milost *posvezhiózhá*?

Od. Ktira nas vzhisti od greha, ino nas pravizhne dela pred ozhmi boshjimi.

Pr. Kaj je gnada ino milost *dejózhá*?

Od. Je pomozh nótrina, s' ktiro nas Bog budi ino sturi v' nas dobre djanja.

Pr. Kako dobimo od Boga gnado?

Od. S' molitvio, svetimi Sakramenti, ino dobrimi delami.

Pr. Si samóremo pomágati bres gnade?

Od. Ne móremo, ampak Bog hozhe, de s' njo vred delamo po nje vdihanju.

B R A N J E X I I

Deveti rasdelik. Od Zerkve.

Pr. Moli deveti rasdelik vere?

Od. Verujem v' sveto, katoliško zerkev, gmajno Svetnikov.

Pr. Kaj hozhe rezhi: zerkev?

Od. Hozhe rezhi: družhina ali drushba.

Pr. Kaj hozhe rezhi: katoliška?

Ol. Povsotna.

Pr. Kaj je tedaj katoliška zerkev?

Od. Je družhina ino drushba vseh vérnih po semli rasrčelenih.

Pr. Kaj jih tako sdrushi, de so družhina?

Od. To, de imajo eno ino raven tisto vero raven tiste Sakramente, de so pod eno famo oblastio zerkveno ino pod eno vidno glavo, ktira je Papesh.

Pr. Sa kaj se zerkev imenuje tudi *Apostolska*?

Od. Ker so jo vstanovíteli sveti Apostelni Jesufovi, kakor smo shé rekli, ktirim neprenéhama nastopajo Inkofje.

Pr. Sa kaj se rezhe *Rimj*?

Od. Sa to, ker zerkev v' Rimu vstanovítjena je kakor glava ino mati vseh drugih zerkev.

Pr. Sa kaj ima zhašt take preimenitnosti?

Od. Ker v' Rimu je vstanovan stol ívetiga Petra, Perviga med Apóstelni ino med

Papeshi svojimi nastopniki.

Pr. Kaj ménišh rekozh: *Verujem v' zerkev?*

Od. Hozhem rezhi, de verujem na njé neprejdljivo stojézhost, inje navuke, ino de bom vezhno shivljenje gotovo sado-bil, zhe shivim ino vmerjem v' nje narózhju.

Pr. Sa kaj stavish tolko vere na njo?

Od. Ker jo svet Duh rasvetla.

Pr. Je tedaj katolshka zerkev nesmótliva?

Od. Je; sa to so tisti krivovérzi ino shivé v' smóti, ktiri nje sklepe ino navuke samétvajo.

B B A N J E X I I I

Od deléshnosti Svetnikov.

Pr. Kaj svumish rekozh: *Verujem v' gmajno Svetnikov?*

Od. Ménim, de vsi kerstjani so brátje ino vudje eniga samiga telefa, ktiro je zerkev.

Pr. Kaj is tiga isvíra?

Od. De verni imajo med seboj deléshnost vsih duhovnih dobrót.

Pr. Kákshina je ta deléshnost?

Od. Takshina, de vse duhovne dobrote ino saflushenja slédniga všim, ino slednimu k' pridu biti samorejo.

Pr. Sakaj te rasdelke: *Gmajna Svetnikov,*
od-

odpušhanje grehov, ino vezhuo shivljenje, poslavlamo sadaj sa unimi: Verujem v' svetiga Duha, v' sveto katolſhko zerkev?

Od. De skáshemo, de ni svetoſti, ni odpuſhenja, grehov, tedaj tudi ne svelizhanja, ne vezhniga shivljenja svunaj katolſhke zerkve, ktiro svet Duh vódi, ino v' ktiro je ſvojo boſhjo miloſt ino gnado ſalóſhil.

Pr Samóre zerkev komu vseti deléſhnoſt ſvetnikov?

Od. Samóre ino tudi to ſturí, kader isverſhe pohújſhlive greſhniko.

B R A N J E X I V.

Deſeti, enajſti ino dvanajſti raſdelik.

Odpuſhanje grehov, vſtajenje meſa ino vezhno shivljenje.

Pr. Ktir je deſeti raſdelik vere?

Od. *Odpuſhanje grehov.*

Pr. Kaj zhe to rezhi?

Od. De v' možhi ino po ſaſluſhenju odreſhenja Jéſufa Kristuſa ino ſkosi miloſt ino gnado ſvetiga Duha ſo grehi odpuſheni ktiri bi ne bili odpuſheni brez iſpoſnanja vere.

Pr. Moli enajſti raſdelik vere.

Od. *Verujem v' gori vſtajenje meſa.*

Pr. Raſlozhi mi te beſede.

Od. Na ſodnj dan bomo vſi vſtali v' raven

tim telefu, ktirga smo v' shivlenju imeli.

Pr. Kaj pride po vstajenju?

Od. Sodba vseh sploh, ktira bo plázhala dobre s' svetim rajam, ino hudobne pokorila s' peklam, ino vli pojdejo al se vezhno veselit, al terpét s' duhno ino s' takrat obudenim teléfam.

Pr. Povej dvanajsti ali posledni rasdelik,

Od. Verjuem v' vezhno shivljenje.

Pr. To se rezhe?

Od. De po kersthanškemu shivlenju ino smerti bomo shiveli vezhno s' Bogam frezhni

Pr. Kako bomo s' njim frezhni?

Od. Vidili ga bomo ino glédali skos zelo vezhno, kakor je sam na febi, ino satoraj ga svelizhanško lubili bres mogozhnosti njega vezh s'gubiti,

Pr. Kaj se bo godilo tim ktiri ga shalio ino vmerjejo v' smertnimu grehu?

Od. Vekomaj bodo vun pahneni is pred oblizhja Boshjiga, ino obfójenji v' peklenški vezhni oginj.

Pr. Bomo sójeni li samo konez sveta na sodni dan?

Od. Sledni med nami bo po svoji smerti tudi pésebej sojen.

B R A N J E X V.

Raslózhki do fdaj rezhéniga.

Pr. Kaj posébniga si v' spominu ohranil is Vere?

Od. De vérvamo v' tri boshje perfhone, ino v' déla, ktire so v'faki posebej perpifane.

Pr. Ktiro delo perpifhemo Bogu Ozhetu?

Od. Stvárjenje.

Pr. Bogu Sinu?

Od. Odréshenje.

Pr. Svetimu Duhu?

Od. Opravízhenje inu posvézhénje.

Pr. Od koga is-haja Bog Sin?

Od. Samo od Boga Ozheta.

Pr. Od kod is-haja Svet Duh?

Od. Od Ozheta inu Sina.

Pr. Je Bog Sin stvarjen?

Od. Ni, temozh je rojen is Ozheta ino is njegoviga bitja.

Pr. Je Sveti Duh stvarjen?

Od. Ni.

Pr. Je rojen?

Od. Tudi ne. Sveto písmo govori samo, od kod is-haja; vezh ni treba iskati.

Pr. Je tedaj ta skrivnost nesapopadna?

Od. Je ravno tako, kakor une dve narvézhi skrivnosti naše vere, to je

Edinost ino Trojnost Boshja, Vzhlové-
zhenje ino smert Gospoda nashiga
Jesufa Kristufa.

Fr. Sa kaj jih tedaj vérvamo?

Od. Ker Bog je tako rasodél.

Pr. Sa kaj naš Bog sáveshe vervati ne-
sapopadne rezhi?

Od. De s' tim našo véro vadi.

Pr. Kaj ima v' naš obudíci vera v' tolko
rezhi nesapopadnih?

Od. Shele jih enkrat sapopasti ino viditi
v' svetimu rajú.

B R A N J E X V I.

Od isposnanja Kersthanstva ino od
snámina svetiga krisha.

Pr. Moremo ozhito isposnati, de smo
Kerstjani?

Od. Moremo, ino to je naša dolshnost.

Pr. Je kakshino snamine, kiro flushi k'
posnanju, de smo Kerstjani?

Od. Je: snamine svetiga krisha.

Pr. Kako nam flushi k' tímu posnanju?

Pa. Kader se prekrishamo, isposnamo dve
narimenitnishi skrivnosti kerstanske
vére.

Pr. Kiri sia ti skrivnosti?

Od. Trojiza boshja, ino naše odrésheje.

Pr. Kako isposnamo skrivnost svete Trojize

Od. S' svetim krishám, ker imenujemo tri boshje pershone.

Pr. Kako isposnamo skrivnost nashiga Odreshnja?

Od. S' prekrishanjam ker se spomnimo, de smo odkupleni s' krisham nashiga Isvelizharja J. K.

B R A N J E X V I I.

Od. svetiga Pisma, ino od Vuftniga Vuka.

Pr. Kje beremo skrivnosti, ktire je nam Bog rasodel, ino vel kerhanski navuk?

Od. V' svetim Pismu stare ino nove Savese.

Pr. Kaj je Pismo stare savese?

Od. So tiste Pisma, ktire je Bog dal Hebrejzam.

Pr. Ktire so take?

Od. Med timi so narpred Pisanja Mojselove rasddlene v' pet Bukev, to je bukve Stvarjenja, Is-hoda, Levitofske, shtevila. ino Popostave.

Pr. Kaj sapopadejo Mojselove Bukve?

Od. Stvarjenje svetà, sazhetik sgodbe Israelske, Postavo boshjo, ino shege njih verstva.

Pr. Ktire so she druge bukve stare savese?

Od. Tiste, ktire sapopadejo nadaljine sgod-

- be boshjiga ludstva, ino nektirih drugih svetnikov ino zhlovekov posebej.
- Pr.** Ktire sapopadejo sгодbe boshjiga ludstva?
- Od.** Bukve Josue, Sodnikov, Kralov, Paralipomena, Esdra, Nehemia ino dvoje Mahabejske.
- Pr.** Ktire so sгодbe posebnih zhlovekov v' svetimu Pismu?
- Od.** Bukve Ruth, Tobia, Judith, Ester, ino Jóbove, ktire so po njih imenovane.
- Pr.** Imamo she kaj drugih bukev stare saveše?
- Od.** She druge modrostne ino hvalne bukve, take so: Pesmi Davidove, Pripovisti, Pridigar, Visoka Pesem, bukve Salomonove, Modrosti, Siraha, bukve prerokov Isaia, Jeremia, Ezehiela, ino dvanajst drugih, ktire klizhemo male Preroke, ki so manj pisali, ko shtirje prvi.
- Pr.** Ktire so bukve nove saveše?
- Od.** Tiste, ke so dane novimu ljudstvu boshjimu, to je kerstianam.
- Pr.** Kólkorshine so té?
- Od.** Pervo so nektire sгодbine, ktire popishejo djanja Gosпода nashiga J, K. ino Apostelnov.
- Pr.** Imenuj te bukve?
- Od.** Shtirje Evangelii svetih Mathevsha, Marka, Lukesha ino Jannesa, ino djan-

djanje Apostelnov pisano skos' S. Lukesha.

Pr. Ktore so še druge bukve nove saveše?

Od. So listi, ktire so Apostelni pisali vérnikam; to je štirnajst listov S. Paula, eden S. Jakoba, dva S. Petra, trie S. Jannesa, eden S. Judesha, ino ikrivno rasodenje S. Janesa.

Pr. Kako se imenuje zel' sbor vsih pisañjov stare ino nove saveše?

Od. Sveto Pismo.

Pr. Kaj imamo misliti od njega?

Od. De vse, kar se v' njemu bere, je Bog rasodel do vsake narmanji besede.

Pr. S' kakšnim duham imamo brati Sveto Pismo?

Od. S' takim duham, de naše bólfhanje isemo is tiga; kar sapopademo, de verjemo ino mólimo, kar ne sapopádemo, ino de se per všim podvérshe-mo sodbi zerkveni.

Pr. Kakšnin namén imamo ímeti pred ozhmi, kader beremo íveto Pismo?

Od. De se hozhemo ravnati po sapovdih, ktire notri najdemo.

Pr. Obudi kratko djanje apostolske vere!

Od. Verujem s' zelim mojim serzam, s' zelo mojo dušho, s' všim mojim vumam s' všo mojo gorézhostjo v' eniga samiga Boga, Ozheta, Sina ino ívetiga Duha. Verujem s' ravno tako ve-

ro odrefhenje zblouefhko v' mozhi smerti Jefusove, ino v' mozhi milofti ino gnade, ktira nám perfheteje njé fad. Verujem v' zerkev katolihko, apoftolhko ino rimsko, ino vfe, kar je Bog rasodel. Vupam s' shivlenjam po ti véri prejéti vezhno shivljenje. Amen.

Pr. Kaj zhe rezhi beféda Amen?

Od. Hozhe rezhi: *Tako je* al *Tako bodi.*

DRUGI DEL

Kerfhanko Vèdenje,

BRANJE I.

Od defet sapovdi ino od lubesni.

Pr. Je kerfhen biti ino vervati sadofti sa svelizhanje?

Od. Ni sadofti. Je treba tudi dopolniti sapovdi boshje.

Pr. Kolko je boshjih sapóvd?

Od. Defet.

Pr. Povej jih.

Od. 1. V' eniga famiga Boga véruvaj.

2. Ne imenuj njegovo ime po nepri-dnim.

3. Posvezhuj prasnik.

4. Poshtuj tvojiga ozheta ino mater,

de

de bosh dolgo shivel.

5. Ne vbijaj.

6. Ne préshufhtvaj.

7. Ne kradi

8. Ne govori krive prizhe soper tvo-
jiga blishniga.

9. Ne shéli tvojiga blishniga shene.

10. Ne sheli tvojiga blishniga blaga.

Pr. Kaj je sapopádik vših sapovd?

Od. Lubesen b shja ino blishniga,

Pr. Kdo je dal to sapovd?

Od. Sam Jesus Kristus.

Pr. Povej s' kakšnimi besédami Svet
Evangeli sapovd Inbesni boshje ino
blishniga isrezhe?

Od. Lubi Gospoda tvojiga Boga s' zelim
tvojim serzam, s' zelo tvojo duho,
ino s' všim tvojim duham. Ta je
perva ino narimenitneji sapovd. Ta
druga prvi enaka je: Lubi svojiga
blishniga kakor sam sebe. V' tih dveh
sapovdah je sapopádena zela postava
ino vi Preroki.

B R A N J E I I.

Od perve sapovdi.

Pr. Kaj vkasuje perva sapovd: *V' enigi
jamiga Boga veruvaj*

Od. Vkashe moliti ino lubiti Boga s' ze-
lim serzam.

Pr.

Pr. Kaj prepovduje?

Od. Prepové vse malikvanja, vrashe, krivo vero, bresbóshnost ino prevéro.

Pr. Kaj je prevéra?

Od. Prevéra so prasne ino nevarne shege.

Pr. Povej mi eno tako shego.

Od. Gréh prevére sturi, kdor prevezh veruje, postavim, kader nektirim posebnim djanjam, ali navadam, ali besedam perpisuje kako mozh, ktiro jim Bog ni dal, postavim de osdravio shivno, al de nam odgernejo sposnanje, kaj se bo kdaj godilo.

Pr. Ako so pák svete besede?

Od. Je vselej smóta hudobniga duha, ki nas napeluje napak obrazhati svete besede.

Pr. Prepové ta sapovd zhaftiti Svetnike, kakor jih zhafti katolska zerkev?

Od. Ne prepové. Zerkev ne daje Svetnikom enako zhaft kakor Bogu, temozh jih zhafti samo kakor priatle boshje.

Pr. Je prepovedano v' zhafti imeti podobe Jesusa Kristusa ino svetnikov?

Od. Ni prepovedano. Jih v' zhafti imamo li sa spomin na Jesusa Kristusa ino na Svetnike, ino podobam fkasana zhaft grede tistim, ktirih podobe so

Pr. Kaj milish od zhafti, ktiro dajemo ostankam boshjih Svetnikov?

Od. Jih zhaftimo samo sa spomin na Svetnike.

B R A N J E I I I.

Od druge ino tretje sapovdi.

- Pr.** Raslozhi drugo sapovd: *Ne imenuj Bosh-je ime po nepridnim*
- Od.** Ta sapovd prepové peršégé šturjene bres zničlanja Boshjiga ino bres potrebe, tudi krive peršége, ino kletvo soper Boga ino Svetnike.
- Prs** Kaj sapové ta druga sapovd?
- Od.** Dopolniti oblube šturjene al Bogu al ludem,
- Fr.** Raslozhi tretjo sapovd: *Posvezhuj prashik*
- Od.** Nam vkashe posvezhvati Nedéle. (glej sgori raslaganje dveh prvih sapovdi, od lubesni:)

B R A N J E I V.

Od zheterte sapovdi.

- Pr.** Raslozhi zheterto sapovd: *Poshtnj tvojiga ozheta ino mater, de bosh dolgo shivel.*
- Od.** Ta sapovd naklada otrokám poshtovati svojiga ozheta ino máter, jih lubiti, jim pokoren biti ino pomagati v' njih potrebah.
- Pr.** Kakshino poshtovanje móremo imeti proti našim ozhétam ino máteram?
- Od.** Poshtovanje nóuino v' terzu, ino
posh-

poshtovanje vnanje v' djanju ino govorjenju.

Pr. Sa kaj smo dolshni lubiti ozheta ino mater, njim pokorni biti ino pomagati v' njih potrebah?

Od. Oni so sa Bogam dali nam shivlenje, ktiro nam ohranio s' velikim trudam is lubesni proti nam; tndi je tam Bog njim dal oblast naf voditi ino nam sapovdvati.

Pr. Kaj bodo terpeli otrozi, ki ne poshtujejo ozhera ino mater?

Od. Taki so prekleti pred Bogam;

B R A N J E V.

Dalje od zheterte sapovdi.

Pr. Sadéva li zheterta sapovd same dolshnosti proti ozhetu ino materi?

Od. Sapovduje tudi dolshnosti podloshnih proti vishim.

Pr. Kdo so vishi?

Od. Vsi tisti, ktire je Bog nad naf postavil, kakorihna je zerkev, Papesh, Shkofje, ino vsi duhovni pastirji; v' posvernimu stauu pak samoblastnik, vajvodi ino vse oblasti.

Pr. Kaj smo dolshni duhovim pastirjam?

Od. Smo jih dolshni zhasitati; s' pohlevnostjo ino podvúzhljivo stjo pollúshati njih

- ravuke ino foveće; njim pomagati v' njih potrebah.
- Fr.** Sakaj jih imamo zhaštiti?
- Od.** Ker so flushabniki ino poslani Boshji; ker hač vodio k' veri ino vezhnimu shivlenju.
- Fr.** Sa kaj imamo lepo ino svesto njih navuk ino njih foveće poslušhati?
- Od.** Ker njim je Jesus Kristus govorezh proti Apostolnam rekel: Kdor vas poslušha, mene poslušha; kdor vas sanizhuje, mene sanizhuje.
- Fr.** Sa kaj imamo njim pomagati v' njih potrebah?
- Od.** Ker praviza ino dolshnost je dati posvetno pomozh tistim, skusi katire prejémamo shivlenje Boshje milosti ali gnade, ino vse druge dobrote duhovne.
- Fr.** Ktircé dolshnosti imajo Kerstjani proti posvernim Poglavarjam, ki nas lađajo, ino ktire dolshnosti imamo posebno proti Napoleonu Pervimu, našhimu Zesarju?
- Od.** Kerstjani so Poglavarjam, ktiri jih vladajo, ino mi imo posebno Napoleonu I, našhimu Zesarju dolshni lubesen, poshtovanje, pokórthino, svesto bo vojskino flushbo, davke naloshene sa ohrambo Zesarstva ino njegoviga zesarškiga stola; dalje imo dolshni

gorezhe molitve sa njega sdravje ino sa frezho duhovno ino polvetno zele dershave ali zesarstva.

Pr. Sa kaj smo savesani k' vsim tim dolshnostam proti nashimu Zesarju.?

Od. *Pervo*, sa to, ker Bog, ki nareja zesarstva ino jih po svoi volji vun deli, je napolnil nashiga zesarja s' darmi ob zhasu miru ino vojske, ga postavil sa nashiga Samoblástnika, sa flushabnika njegove mogozhnosti, ino sa njegovo podobo na semli.

Drugo, ker naf je nash Gospod Jesus Kristus s' navukam ino svojim djanjam vuzhil, kaj smo dolshni nashimu Narvishimn; on je namrezh pokoren bil poveljam Zesarja Augusta, plazhoval naloshene cazie, ino nam sapovedal, dajati Bogu, kar je Boshjiga, Zesarju pa, kar je Zesarjoviga.

Pr. Ni she kakih drugih rezhi, savol ktirih imamo posebno vdani biti Napoleonu Pervimu, Zesarju nashimu?

Od. She druge rezhi naf nanj posebno veshejo. Bog ga je obudil v' hudobnih zhasih, de je spet napravil ozhto isposnanje svete vere nashih ozhetov, ino de je nje bramboviz. On je spet vpelal ino ohranil lepi mir med ludmi s' svojo globoko ino pridno medrostjo; on brani nafhe dershave s'

mogozhno svojo roko; on je sdaj Pomásani Gospodov s' polvezhenjam masanja, ktiro je prejél od Papesba glave zele zerkve.

Pr. Kaj porézhemo od tistih, ktiri bi posabili na svojo dolshnost proti nashimu Zesarju?

Od. Po besedah S. Pavla bi taki soper stali rédu, ktiriga je sam Bog napravil, ino bi vredni bili vezhne pogube

Pr. Naš bodo te dolshnosti, ktire naš véshajo proti nashimu Zesarju, tudi vé-sale proti njegovim naslédnikam, ktiri bodo sa njim prishli po narejenju ino postavah nashiga zesarstva?

Od. Tudi naš bodo vé-sale proti njim, ker beremo v' svetim Pismu, de Bog, Gospod nebés ino semle, po naredbi svoje narvisli volje ino po svoji naprejvidnosti, daje kralestva ne samo enimu polébnimu zhloveku, ampak tudi njegovimu saródu.

Pr. Kaj smo dolshni proti nashim drngim oblastam?

Od. Smo jih dolshni zhastiti; poshtovati, njim pokorni biti; sa to, ker jim je isrozhen en del oblasti nashiga Zesarja.

B R A N J E V I

Od péte, ſheſte, ſedme, oſme, devete
ino deſete ſapovdi.

Pr. Raslozhi peto ſapovd: *Ne vbičaj.*

Od. Ta ſapovd prepové 1. vbiti, raniti al
tepti zhloveka al s' ſvojo laſtno roko,
al po drugih, 2. ga raſſháliti s' krivi-
mi beſédami, 3. njemu hudo vóſhiti,
4 ga pohújſhati.

Pr. Kaj vkaſhe ta ſapovd?

Od. Odpuſtati naſhim ſovráſhnikam, ino
ſhiveti v' miru s' zelim ſvetam.

Pr. Raslozhi ſheſto ſapovd; *Ne preſhuſhtvaj.*

Od. S' tim Bog prepové vſe nepoſhteno
veſelje.

Pr. Je dopuſheno ga ſheleti?

Od. Ni dopuſheno; v' deveti ſapovdi ga
Bog na ravnoſt prepové.

Pr. Rasloshi ſedmo ſapovd: *Ne kradi.*

Od. Ta ſapovd prepové vſeti ptuje blago
ino ga imeti zhes voljo goſpodar-
jovo.

Pr. Kaj ſapove ta ſapovd?

Od. Sapové naſaj dati ptuje blago, naj
bo vkrádeno al najdeno.

Pr. Povej mi kakſhino djanje, kako ſe
vsame, al obdershi ptuje blago?

Od. Narbol navadne djanja ſo: tatvina,

obrest, golufia, ino fleparia v' kakshinosti per blagu v' kupzhii ino drugih pogodbah.

Pr. Se she kako drugazhi vsame al obdershi pruje blago?

Od She drugazhi, postavim: Gospodar ki saflushik krati ali ga obdershi svojim hlapzam ali delovzam, greshti zhes to sapovo; ravno tako tudi deloviz, kir ne dela, kakor je dolshen, al imeti hozhe, kar ni saflushil.

Pr. Raslozhi ofmo sapovd: *Ne prizhuj krivizhno, i t. d.*

Od. Ta sapovd prepove krivo prizhovati pred sodnikam zhes svojiga blishniga, al godernjati zhes njega al ga nepremishlama soditi. Prepove lagati, sapove pa resnizo govoriti.

Pr. Kaj prepovduje Bog v' deseti sapovdi: *Ne sheti tvojiga blishniga blaga.*

Od. Prepove ne samo djanje, temozh tudi voljo ino shele sebi pruje blago perlastiti.

Pr. Kaj she prepovduje Bog?

Od. Prepove tudi sheleti sadoblenje posemliskih rezhi po krivizhnih potih.

Pr. H' zhim na' veshe ta sapovd?

Od. De imamo sadovolni biti s' stanam, v'ktirga na' je Bog hotel postaviti, ino de imamo s' poterplenjam nositi na'he vboshivo.

B R A N J E V I I .

Od zerkvenih sapovd.

Pr. Jma zerkev oblast sapovdi dajati?

Od. Jma.

Pr. Kdo je nji dal to oblast?

Od. Sam Bog, kir nam je njo dal sa mater.

Pr. Kolko je sapovd zerkvenih?

Od. Pet.

Pr. Povej jih.

Od. 1. Prasnuj sapovédane prásnike.

2. Ob Nedélih ino prasnikh flisli sve-
to maslo.

3. Dershi sapovédane postne dni, ka-
kor shtirdefet danški post, shtiri kva-
tre, tudi ob petkih ino Sebotih se
sdershi mesne jedi.

4. Vsako leto rarmanj enkrst se spo-
vej tvojimu naprej postavljenimuspov-
dniku.

5. Ob velikanozhnim zhasu prejmi
Sveto Reshno Telo.

B R A N J E V I I I .

Od perve ino druge zerkvene sapovdi.

Pr. Povej pervo ino drugo zerkveno sa-
povd.

Od.

Od. Perva: *Prasnui zapovédane prasnike.*

Druga: *Ob nedelih ino prasnikh sliši sveto mašho.*

Pr. Kaj pomeni to ime: Nedéla?

Od. De ne déljaj na dan Gospodov, to je ta dan, ktirga je Bog posebno sa svojo slushbo posvetil.

Pr. Ktire druge prasnike je zerkev postavila?

Od. Prasnike Gospóda nashiga ino Svetnikov.

Pr. Sa kaj je zerkev postavila prasnike nashiga Gospoda?

Od. Sa spomin na prejete milosti, ino sahvalo sa boshje dobrote.

Pr. Sa kaj pak prasnike svetnikov?

Od. De bi po njih stopnjah hodili, ino de bi njih prošnje nam pomagale.

Pr. Kaj nam je sturiti, de Nedele ino prasnike prav posvezhujemo?

Od. Je treba slišati mašho ino pridige, biti per duhovnih opravilih s' gorezhim ferzam, ino dobre dela délati.

Pr. Kaj nam je ob takih dnevih prepovédano délati?

Od. Vse fushne dela.

Pr. Kaj so fushne dela?

Od. Najémne, ali dela sa dobizhik.

Pr. So ktire dela vva vsete?

Od. Dopushene so vse dela potrebne sa shivljenje.

Pr. Zhiga se imamo narbol ogibati, de prasnike prav polvezhujemo?

Od. Greha ino vsiga, kar vodi k' grehu.

B R A N J E I X.

Od treh sadnih zerkvenih sapovd.

Pr. Povej tretjo zerkveno sapovd?

Od. *Dershi sapovedane poslne dni. kakor Jhtir-
deset danski post, i. t. d.*

Pr. Kaj veleva ta sapovd?

Od. Nam veleva, se sdershati od mesa nektire dni, ino li enkrat se najefi; po perpulhenju se sme enmalozvezherjati.

Pr. Ktiri so dolshni se postiti.

Od. Vsi, kriri so enindvajset let dopolnili ino niso al od potrebe sadershani, al po pravi poti odvesani od posta.

Pr. Ktiri niso enindvajset zelih let stari, so li taki se dolshni postiti?

Od. Niso dolshni, se imajo samo sdershati od mesnih jedi, ktire so na postne dni prepovedane.

Pr. Kaj nam prepovduje she dalje ta sapovd?

Od. Prepove jesti meso v' petik ino sabo-

boto, bres potrebe, fizer je smertni greh.

Pr. Sa kaj se imamo take dni od mesa sdershati?

Od. 1. De sledni téden kakshino pokóro délamó.

2. Sa spomin brite smerti, ktiro je nash Gospod v' petik terpel.

3. De zhaslimo njegov grob, ino dan ktiri je v' grobu leshal, to je saboto.

4. De se perpravimo k' posvezhvanju Nedele.

Pr. Povej zheterto sapovd zerkveno?

Od. *Vjako leto narmanj enkrat se spovej.*

Pr. Kaj vkashe ta sapovd?

Od. Se spovedati vsih svojih grehov narmanj enkrat vsako leto lastnimu duhovnimu pastirju, al s' njegovim dopushenjam komu drugimu, kir ima oblast nal odvésati.

Pr. Povej péto zerkveno sapovd?

Od. *Ob velikanozhnim zhasju prejmi sveto Reshno Telo.*

Pr. Kaj vелеva ta sapovd?

Od. Veleva vlim, ktiri so dorasli starost pameti ino rasuma, iti k' svetimu obhajilu ob velikanozhnim zhasu.

Pr. Kje imamo k' obhajilu iti?

Od. V' svoji fari.

B R A N J E X.

Od sapovdi Lubesni proti Bogu ino
Blishnimu.

- Pr.** Kako vémo, de sapovd lubesni proti Bogu ino Blishnimu vse druge sapovdi v' febi sapopade?
- Od.** Kdor saréf Boga lubi ne opuští nizh rakiga, kar je Bog sapovédal
- Pr.** Kako dopolnimó sapovd Lubesni proti Bogu?
- Od.** Ako smo vselej perprávljeni rajshi Boga lubiti, ko karkol bodi drugiga; ako Bogu darujemo vse nágnenja ino shele.
- Tudi, ako djanje lubesni boshje obudimo, ob nektirih perloshnostih,
- Pr.** Ktire so té perloshnosti?
- Od.** To ni lahko odkásati, pak je vunder refnizhno, de smo dolshni ta sveci ino popravizhni obzhutik vsaj tólkokrat obuditi, kolkor je sadofti, de ne pademo v' pregreshno posablivost na dolshnosti proti Bogu.
- Pr.** Kaj nas ima napravlati k' obzhutenju ino djanju lubesni proti Bogu?
- Od.** Njegova nesmérjena velikost ino dobrota, njegovi neisrezheni darovi, naša hvaleshnost, ino ker Bog je nash
- per,

- pervi sazhetik ino posledni konez, pred ktirga oblizhjam vupamo vezhno svelizhanje vshivati.
- Pr.* Kaj bo sa tistiga, ktir je vedno nanj posabliv ino ga ne lubi?
- Od.* Ta bo vékoma bres njega, tedaj vékoma nefrézhen.
- Pr.* Kako imamo lubiti nashiga blishniga?
- Od.* Kakor sami sebe.
- Pd.* Kdo je nash blishni?
- Od.* Vti ljudje, ino tudi nashi narhujshi sovráshniki.
- Pr.* Kaj poméni to lubljenje svojiga blishniga, kakor sam sebe.
- Od.* 1. Njemu sheleti ino sturiti po nashi mozhi vse dobro, kar fléheren sheli sam sebi,
2. S' drugimi tako ravnati, kakor hozhemo, de bi drugi s' nami ravnali.
- Pr.* Kako damo na snanje nasho lubesen proti blishnimu?
- Od.* Kadér po nashi mozhi déla duhovne ino telesne milosti délamo.
- Pr.* Ktire so déla duhovne milosti?
- Od.* 1. Neumne podvuzhiti.
2. Gre shnike pametno ino lubésnivo svaríti.
3. Dober sovét dati tim, ki so ga potrebni.
4. Shalostne táshiti.

5. S' poterplenjam prenáshati krivize ino slabotti drugih.
6. Is serza odpufhati shálenje.
7. Moliti sa shivé ino mertve, ino sa nashe preganjavze.

Pr. Ktire so dela telesne milosti?

- Od.**
1. Lazhne nasčiti, shejne napojíti.
 2. Popótnike prejémati.
 3. Nage oblázhati.
 4. Bolnikam postrezhi.
 5. Jernike obiskati.
 6. Sushne réshiti.
 7. Merlizhe pokópati.

B R A N J E X I.

Od greha sploh.

Pr. Kaj je gréh?

Od. Je nepokórhina proti postavi Boshji.

Pr. Kolkorshni so grehi?

Od. Greh je dvojni: isvirni ino lastni greh.

Pr. Kaj je isvirni greh?

Od. Isvirni greh je, ktirga imamo na sebi po nashim isvirku, to je po nashimu rodu.

Pr. Kaj je lastni gréh?

Od. Ktirga sturimo, kader pamet dorásemo.

Pr. S' kolkimi deli se greh sturi?

Pr.

Od. S' zhvetirmi : s' mislio, besedo, djan-
jam ino opušhenjam.

Pr. Kaj pernese smertni greh?

Od. Vmori dušno, ker ji vsame shivljenje
milošti ino gnade Boshje.

Pr. Kdaj je smertni greh sturjen?

Od. Kader kdo postavo Boshjo možno
prestopi ino s' polnim dovolenjam.

Pr. Kaj je odpuštliv greh?

Od. Odpuštliv greh je tist, ki zlo ne vsa-
me gnado boshjo, ampak jo li ofla-
bi, ino k' smertnimu grehu perprav-
la; kakor postavim lash, v' majhnih
rezeh rastrefene misli per molitvi
ino drugi taki,

Pr. Je odpuštliv greh kaj veliko hūdiga?

Od. Je, slasti kader je sturjen s' premi-
shleno voljo, ino takiga naš je tre-
ba grosa biti.

Pr. Kaj sašushi smertni greh?

Od. Vezhno terplenje.

Pr. Kaj sašushi odpuštliv greh?

Od. Zhašno terplenje al na tim al na
unim svetu.

Pr. Kaj je greh opušhenja?

Od. Je tisti, ktirga smo krivi, kader
opustimo dopolniti naše sploh, al
pak posebne dolshnosti.

Pr. Kaj so sploh dolshnosti?

Od. Ktire véshejo vse Kerstiane, kakor
postavim vérvati v' Boga, nanj vu-
pati, njega ino blishniga lubiti.

Pr.

Pr. Ktore so posebne dolžnosti?

Od. Tiste, ktire so lastne nektirim stanovanam, kakor so dolžnosti ozhétue, finovške, moshke, shenške, oblastniške, délovške, ino drugih stanov.

B R A N J E X I I.

Od sedem glavnih grehov.

Pr. Kakšini so grehi, ktire imenujesh glavne?

Od. Tisti ktiri so glava ino svirik drugih grehov.

Pr. Kolko je glavnih grehov?

Od. Sédem: Napuh, lákomnost, nezhistost shertje, jésa, lenoba.

Pr. Kaj ne napuh?

Od. Napuh je preveliko zhišlanje samiga sebe.

Pr. Kaj je lakomnost?

Od. Lakomnost je nesmérna lubesen posemliskiga blaga, slasti dnarja.

Pr. Kaj je nezhistost?

Od. Nezhistost je greh nespodóbnosti.

Pr. Kaj je nevošhlihost?

Od. Nevošhlihost je shalost, ktiro zhutimo, kader je blishnimu dobro.

Pr. Kaj svira is nevošhlihosti?

Od. Obrékvanje ino opravlanje.

Pr. Kaj je obrezkenje?

Od. Govoriti smišlene pregrehe ino neretnihne krivize soper blishniga.

Pr. Kaj je opravlanje?

Od. Govoriti od blishniga hudih del, ktire so al komu snane, al ne snane.

Pr. Kaj je sbertje?

Od. Je nagnenje nesmérno piti ino jesti.

Pr. Ktiro shenje je narnevárneji?

Od. Piánost, ktira nam pamet smami, ino naš sturí shivini podobne.

Pr. Kaj je jesa?

Od. Jesa je nerédno gánenje, ktiro naš shene s' silo odpáhuiti to, kar nam lkodova, al ne dopade.

Pr. Kaj je lenóba?

Od. Lenoba je toshlivošt, ino neveselje, s' ktirim opuštimo rajšhi našhe dolshnosti kakor bi se li enmalo posilili.

B R A N J E X I I I.

Od Boshjih zhédnošt.

Pr. Ktire zhednosti so Kerstianam narpo-
trébneji?

Od. So zhednosti imenvane Boshje. vera, vupanje, lubesen.

Cr. Sa kaj jih imenujesh Boshje?

Od. Sa to, ki so proti Bogu na ravnošt namérjene.

Pr. Raslózhi to.

Od. S' vero verjemo v' Boga, s' vupan.

jam vnpamo njega dofézhi, s' lubes-
nio njega lubimo.

Pr. Kaj je véra?

Od. Vera je zhesnatura zhednost, s' ktiro
vérjemo v' Boga ino vse to, kar je
svoji zerkvi rasodel.

Pr. Obudi djanje vere?

Od. Moj Bog! terdno verujem vse, kar
sveta katolska, apostolska ino rim-
ska zerkev meni vkashé vérovati;
ker ti, o nesmótliva reñiza! si nji
to rasodel.

Pr. Kaj je vupanje?

Od. Vupanjé je nadnatura zhednost, s'
ktiro zhákamo vezhuo shivlenie, ki
ga je Bog svojim flushabnikom ob-
lubil.

Pr. Obudi djanje vúpanja.

Od. Moj Bog, vupam s' terdnim saná-
shanjam, de skos saflushenje Jesufa
Kristufa mi bofh dal tvojo milost ali
gnado na tim svetu, ino tvoje sve-
lizhanje na unim, ako dopolnim
tvoje sapovdi; ker ti si meni oblubil
ino si svést v' tvojih oblubah.

Pr. Kaj je Lubesen?

Od. Lubesen je zhesnatura zhednost, s'
ktiro lubimo Boga zhes vse, blishni-
ga pa kakor sami sebe.

Pr. Obudi djanje lubesni.

Od. Moj Bog! jes tebe lubim is zeliga-
ferza ino zhes vse. ker si ti neskon-

zhno lubésniv: lubim svojiga blishni ga, kakor sam sebe is lubesni proti tebi.

T R E T J I D E L

Zhefhenje Boshje.

B R A N J E I.

Od molitve.

Pr. Kaj je molitev ?

Od. Molitev je posdvígnenje našhiga duha proti Bogu :

Pr. Je treba moliti ?

Od. Treba je : To je ena narpotrébnejih dolshnosti naše vere.

Pr. Sa kaj ?

Od. Narpred sa to, ker je Jesus Kristus sa-povédal ; potle ker molitev je ena tistih pót, po ktirih nam Bog svojo milost poshila.

Pr. Imamo pogosto moliti ?

Od. Kolkor pogosteji, tolko bolshi.

Pr. Kaj imash sturiti, kader sazhénjash moliti ?

Od. Si mislim Boga na prizho.

Pr. Kaj se rezhe, sebi Boga na prizho misliti ?

Od. Se rezhe véro obuditi, s' ktiro verujem, de Bog je prizho mene, ino ga molim kakor takiga, kir vidi dno nashih ferz.

B R A N J E II.

Od perpravlanja potrebniga k' dobri molitvi.

Pr. Smo si svésti to sadobiti, kar prófimo Boga s' molitvo ?

Od. Svésti smo si, zhe je li molitev dobra.

Pr. Na kaj se opéra ta svéstoost ?

Od. Na Boshjo ravno oblubo.

Pr. Kákshina perprava je potrebna k' dobri molitvi ?

Od. Narimenútnjeji perprave so shtir: vernost ali pásenje, savupanje, zhist namén ino stanovitnost.

Pr. Kaj se rezhe: véro ali pasno moliti ?

Od. Se rezhe misliti na to, kar govorim; ino moliti s' ferzam ravno takrat, kader s' vustmi molim.

Pr. Kaj se rezhe: savúplivo moliti ?

Od. Se rezhe moliti tako, de sim si terdno svešt, vslifhan biti per Bogu, kir je dobróten.

Pr. Kaj se rezhe moliti s' zhistim uaménam :

Od. De naménimo vse nashe molitve sa zhaft Boshjo ino sa nashe vezhno svelizhanje.

Pr. Smémo profiti zhasne rezhi, ktirih smo potrebni ?

Od,

Od. Smémo, zhe nam flushio k' isvelizhanju.

Pr. Kaj se rezhe moliti stanovitno ?

Od. Se ne vtrúdiri v' molitvi.

Pr. V' zhiga imenu imamo moliti ?

Od. V' imenu Jesufa Kristufa.

Pr. Sa kaj je treba profiti v' imenu Jesufa Kristufa ?

Od. Ker ne samoremo nizh dobiti per Bogu, svunaj famo skosi saflushenje Jesufa Kristufa.

B R A N J E I I I.

Od Gospodnje Molitve.

Pr. Ktira molitva proti Bogu je narboljši ?

Od. Je *Ozhe nash*, ktirga imenujemo Gospod njo molitvo, to je Gospodovo molitvo.

Pr. Sa kaj *Ozhe nash* imenujesh Gospodnjo molitvo ?

Od. Ker naf jo je vuzhil fam Gospod Jesus Kristus.

Pr. Moli Gospodnjo Molitvo.

Od. *Ozhe nash*, kir si v' nebesih i. t. d. (: glej molitve na konzu :)

Pr. Koga ogovarjamo, kader rezhemo *Ozhe* ?

Od. Boga ogovórimo.

Pr. Sa kaj ga imenujemo *Ozheta nashiga* ?

Od. Ker naf je stvaril ino poñinil.

Pr. Kaj hozhe rezhi poñiniti ?

Od. Poñiniti je dobrovolno sbrati ino vseti koga sa svojiga fina.

Pr. Kaj dobriga pernese to pošinenje ?

Od. De smo s' Jesuſam Kristuſam deléſhi Ozhétoviga premoshenja.

Pr. Kaj je to premoshenje ?

Od. Je nebéſhko kraleſtvo.

Pr. Sa kaj rezhemo : *Ozhe naſh* , kir ſi v' *nebeſih* :
Ni li Bog povſot ?

Od. Je povſot : al nebesa ſo tiſto meſto , ker ſe Bog raſodéva ſvojim ſinam v' zelimu ſvojimu velizhaſtvu.

Pr. Sa kaj rezhemo : *Ozhe naſh* , ino ne *Ozhe moj* ?

Od. Sa pokasati , de vſi kerſtiani ſo bratje.

Pr. Kaj proſimo rekozh : *Pojvezheno bodi tvoje ime* ?

Od. De bi zél ſvet , ino ſlaſti mi Boga ſpoſnali , lubili , ino njemu ſluſhili.

Pr. Kaj proſimo rekozh : *Pridi tvoje kraleſtvo* ?

Od. Proſimo , de bi Bog kraloval v' naſhkih ſerzih s' ſvojo miloſtjo , ino de bi mi kralovali kdaj s' njim v' njegovi zhaſti.

Pr. Kaj proſimo rekozh : *Œodi je tvoja volja* , kakor na nebu tako na ſemli :

Od. Proſimo ſa dar , de bi boſhjo voljo v' vſih rezheh dopolnili tako volno , kakor jo dopolnio ſvetniki ino Anđeli v' nebéſih.

Pr. Kako ſe dopolni volja boſhja ?

Od. S' pokorſhino proti njegovim ſapovdam , ino s' poterplenjam nadlóg , s' katirmi naſ dobrotlivo obišhe ino ſkuſna.

Pr. Kaj nam je miſliti , kader nam Bog nadlóge pothle ?

Od.

- Od.** De Bog je pravizhen, ino de smo jih sbe vezh saflushili.
- Pr.** Kaj profimo rekózh: *Daj nam danas nash vsakdanji kruh.*
- Od.** Profimo Boga, kar nam je vsaki dan treba sa shivesh dushe ino telefa.
- Pr.** Sakaj profimo: *Ino odpusti nam nashke dolge?*
- Od.** Sa to, ker se vsaki dan proti Bogu sadolshimo, ino ker nam je treba vedno sa odpuskanje profiri.
- Pr.** Kaj profimo s' timi besédami: *Odpusti nam, kakor mi odpushamo nashim dolshnikam.*
- Od.** Profimo Boga, de nam odpusti nashke grehe, kakor mi odpushamo drugim.
- Pr.** Ktiri nózhejo odpustiti, samórejo li vupanje imeti, de jim bode Bog odpustil:
- Od.** Nemorejo. Taki sebe sami obsódio s' to molitvo.
- Pr.** Kaj profimo rekozh: *Ino nas ne vpelaj v' shushnjávo?*
- Od.** Profimo, Boga nas obvarvati pred skúshnjávami, ino sa mozh nje premágati.
- Pr.** Sa kaj dopusha Bog, de smo skúshani?
- Od.** De nam da sposnat nasho slabost, ino de podbudí nasho mozh:
- Pr.** Kaj profimo rekozh: *Temózh resti nas ód slega.*
- Od.** Profimo obvárvani biti od vsiga, kar je hudo sa dushe ino telo.

B R A N J E I V.

Od Angeloviga zhefhenja ino na pomožh klizanja tvetnikov.

Pr. Kaj navadno molish po Ozhenafhu ?

Od. *Zhefheno Mario*, ktiro molitvo obrázhamo proti Marii Devizi.

Pr. Sa kaj se obernefh proti Marii Devizi, po tim, ko si proti Bogu govoril ?

Od. De bi ona pred Boga pernetla nafhe prošnje, ino nam pomagala per njemu sa naf prošiozh.

Pr. Moli : *Zhefheno Mario*.

Od. Zhefhena Maria i. t. d. (: glej molitve na konzu :)

Pr. Sa kaj Zhefheno Mario imenujesh *Angelovo Zhefhene* ?

Od. Ker te sazhne s' befédami, ktire je Angel Gabriel govoril, kader je prishel osnanit Marii Devizi, de bo Mati Boshja.

Pr. Ktire besede je Angel govoril ?

Od. *Zhefhena si Maria*, gnade polna, gospod je s' tebo. *Shégnana si med shen-mi*.

Pr. Zhigave so nashedne beféde : Ino shegnan je sad tvojiga teléfa ?

Od. So fвете Lisabete, ktira jih je rekla Marii, kader je Maria prishla njo obiskat.

Pr. Kdo je sloshil drugi del *Zhefhene Marie* ?

Od.

Od. Zerkev.

Pr. Kaj nam je misliti rekozhim : *Zhefhena si Maria* ?

Od. Nam je misliti na skrivnost vzhlové-
zhenja Kristufoviga, na pohlevnost ino
zhistost svete Devize , ino na veliko
pomozh , ktiro prejémamo na njé pro-
shnje.

Pr. Je svetnike prositi prav ?

Od. Prav je.

Pr. Proshish svetnike rávno tako , kakor
proshish Boga ?

Od. Ne tako : Boga prošimo , de nam da to
potrebno ; svetnike prošimo , de nam
šprošio to per Boga.

B R A N J E V̇.

Od Sakramentov šploh.

Pr. Kaj je en Sakrament ?

Od. Sakrament je eno obzhutno snámine
neobzhutne gna'e , ktiro prejémamo
od Jesufa Kristufa , ki je postavil sa-
kramente sa naš posvezhovati.

Pr. Kako so Sakramenti obzhutne snámina ?

Od. Ker so sostavleni is stvarí , ktire ob-
zhutimo , vidimo , otípamo , ino is
beiedi , ktire slishimo.

Pr. Kako imenujemo stvari, ktire vidimo ino otipamo ?

Od. Snovo ali materio Sakramentov.

Pr. Kako imenujemo besede, ktire per Sakramentih isrékamo ?

Od. Obrás Sakramentov.

Pr. Kolko Sakramentov je ?

Od. Sedem : Kerst, Birma, sveto reshno Telo, Pokóra, posledno Olje, Maslnikov shegnovanje ino Sakon.

Pr. Kakshin raslozhik saglédash med Sakramenti ?

Od. Enih ne móremo vezh ko en sami krat prejeti, druge pa vezhkrat; eni so Sakramenti mertvih, drugi shivih.

Pr. Ktire Sakramente ne smemo vezh ko enkrat prejeti ?

Od. Kerst, Birmo ino Maslnikov shegnovanje.

Pr. Sa kaj jih ne smemo vezhkrat prejeti ?

Od. Sa to, ker vtisnejo v' duhc neisbríshlivo snamine.

Pr. Ktire imenujesh Sakramente mertvih ?

Od. Ktire samóremo prejeti, dokler she nismo v' stanu gnade Boshje.

Pr. Ktire imenujesh Sakramente shivih ?

Od. Ktirih ne smemo prejeti, zhe nismo v' stanu gnade Boshje.

Pr. Ktiri so Sakramenti mertvih ?

Od. Kerst ino Pokóra.

Pr. Ktiri so Sakramenti shivih ?

Od.

Od. Birma , sveto Telo , poslednje olje ,
mašnikov sheguovanje inu sakon.

B R A N J E V I

Od Kersta.

Pr. Kaj je kerst ?

Od. Kerst je Sakrament , kir naš stavi sa
kerstiane , otroke Boshje ino zer-
kvene ?

Pr. Kako se daje kerst ?

Od. Se vlie samnasebna voda zhloveku na
glavo , ino ravno ob tim zhasu se is-
rezhejo te besede : *Jes te kerstim v' ime-
nu Ozheta , sina inu svetiga Duha , s' mi-
slio to sturiti , kar zerkev dela per
kersthovanju.*

Pr. Kaj dela kerst v' tistimu , ktir je ker-
sthen ?

Od. Isbriske isvirni greh , ino vse druge
grebe , ktirih je kersthnik po svojimu
rojstvu kriv.

Pr. Je kerst potreben sa svelizhanje ?

Od. Kerst je popolnim potreben , tako de
v' nemogozhosti njega prejéti ga ne
samore nobena druga rezh naméltiti ,
svunaj terplenje ali smert sa vero , al
pak popolnima lubesen Boshja.

Pr. Smé viaktir zhlovek kerstiti ?

Od. V'faktor smé v' potrebi.

Pr. H' zhimu se savéshe, kdor je kersthen ?

Od. Se savéshe verovati ino isposnati navuk Jesufa Kristufa.

B R A N J E V I I.

Od. Birme.

Pr. Kaj je birma ?

Od. Je Sakrament, kir nam da svetiga Duha ino naf sturi popolnim kerstiane.

Pr. Ne prejmemo le svetiga Duha per kerstu ?

Od. Prejmemo ga : al per birmi s'he s' veliko vezhi obilnostjo gnád ino milosti.

Pr. Kaj pomeni ta beseda *Birmati* ?

Od. Dati vekshi terdnost, al poterditi.

Pr. Kako naf birma déla popolnim kerstiane ?

Od. Ker nam naobilsha kerstno gnado, ino daje serzhnost isposnat Jesufa Kristufa, ako bi preganjani bili savol vere.

Pr. Kdo je stréshnik tiga Sakramenta ?

Od. Shkof.

Pr. Kaj dela shkof, kader birma ?

Od. Poloshi roke na birmanza, klizhe svetiga Duha, de stopi na njega s' v'fimi svejimi darmi.

Pr. Kakshine stvari se poslushi shkof per birmi ?

Od.

- Od.* Svetiga masila.
- Pr.* Kaj je to sveto masilo ?
- Od.* Oljkino olje méfeno s' balsamam, ktiro shkof posvezhuje na velki zhetertik.
- Pr.* Kaj pomeni olje svetiga masila ?
- Od.* Obilnost gnade svetiga Duha, ktira se raslie v' duhu zhl vékovmu.
- Pr.* Kaj pomeni balsam méfen s' oljam ?
- Od.* Balsam s' svojim dobrim duham pomeni, de kerstian perpravlen vero isposnati ima bolshati svojiga blishniga s' dobrim duham svetiga shivlenja.
- Pr.* Kaj dela shkof s' svetim masilam na birmanzu ?
- Od.* Ga pomashe v' podobi krisha na zhelu.
- Pr.* Sa kaj na zhelu ?
- Od.* Sa to, ker posebno na zhelu se ozhíta framota ino strah,
- Pr.* Kaj hozhesh s' tim rezhi ?
- Od.* De naf nima ne fram ne strah biti vero isposnat.
- Pr.* Sa kaj shkof birmanza pózhi po lizu ?
- Od.* Sa navuk de ima perpravlen biti k' preterplenju vshih kriviz ino tesháv is lubesni proti Jesusu Kristufu.
- Pr.* S' kákshino perpravo je tréba prejeti Sakrament svete birme ?
- Od.* Je treba podvuzhen biti v' nar imenitnejih skrivnostih nafhe vere, ino biti v' stanu gnade Boshje.

B R A N J E V I I I .

Od Sakramenta svetiga refhniga Teléfa.

Pr. Kaj je Sakrament svetiga refhniga Teléfa ?

Od. Sveto Telo je Sakrament, ktir ima v' sebi pravo ino refnizhno dušho, telo, kri ino Boshjost nashiga Gofpoda Jesufa Kristuta v' podobi ino videsu kruha ino vina.

Pr. Ni li kruh ino vino to, kar od sazhetka na altar postávio ?

Od. Je kruh ino vino, ino ostane tako dolgo, dokler mathnik isrezhe polvetivne beséde.

Pr. Kaj se sgodi po tih besédah ?

Od. Kruh se spremení v' telo, ino vino v' kri nashiga Gofpoda.

Pr. Ne ostane nizm kruha ino vina ?

Od. Nizm ne ostane svunaj sami videsi.

Pr. Kaj je to, kar imenujesh videse kruha ino vina ?

Od. To je, kar se nashim pozhutkam vidi, postavim podoba, okúf.

Pr. Ni nizm drugiga v' podobi kruha, ko samo telo nashiga Gofpoda ?

Od. S' telefam je tudi kri, dušha inu Boshjost, ker vle to se ne da lózhiti.

Pr. Inu kaj je v' podobi vina ?

Od.

Od. Jesus Kristus zél , kakor je v' pòdobi kruha.

Pr. Kader rasdelimo ali raslomimo podobo kruha ino vina , je li tudi Jesus Kristus rasdelen ?

Od. Ni : Jesus Kristus je vef ino zél v' slednimu delu rasdeléne podobe.

Pr. Sapusti li Jesus Kristus nebefa , de v' sveto Telo pride ?

Od. Ne sapusti jih , ampak ostane vedno na desnizi Boga ozheta.

Pr. Kako samore tedaj na altanju prizhobiti ?

Od. S' vsiga mogózhnostjo boshjo.

Pr. Smo dolshni moliti Telo ino kri Jesufovo v' svetimu Sakramentu ?

Od. Dolshni smo jih moliti , ker to telo ino ta kri ita neraslozhno sdrushena s' njegovo Bòshjostjo.

B R A N J E I X.

Od ofra sveta Mashe.

Pr. Kaj je ofer svete mashe ?

Od. Je ofer telefa ino kervi Jesufa Kristufa Bogu ozhetu darvániga na altanju v' podobi kruha ino vina sa pred ozhi postaviti ino ponavlati ofer na krishu.

Pr. Sa kaj rezhefh , de ofer svete mashe se

daruje

daruje sa pred ozhi staviti ino ponavlati ofer na krishu ?

Od. Sa to , ker djanje , s' ktirim je Jesus Kristus na prizho postavljen ino darovan na nashih altarjih nám shivo pred ozhi stavi njegovo smert na krishu.

Pr. Kakshino je to djanje , per ktirim je Jesus Kristus na prizho postavljen ino darovan na nashih altarjih ?

Od. To djanje je polvezhenje Teleša Jesufoviga v' podobi kruha , ino polvezhenje njegove kervi v' podobi vina.

Pr. Sa kaj rezhesh , de to djanje je shivo predozhitanje smerti Jesufove na krishu ?

Od. Sa to , ker s' Jesufam vsako posebej rekozhi : *To je moje telo , to je moja kri ,* pred ozhi stavimo silno smert , ktiro je J. K. terpel s' lozhenjam svojiga teleša ino svoje kervi.

Pr. Sa kaj si rekel , de dar svete mashe je darovan sa ponavlati ofer na krishu ?

Od. Sa to , ker masha je ofer enak ofru na krishu ; ino ker ravno ta Jesus Kristus , ktirga darujemo , sam sebe daruje na nashih altarjih , kakor se je daroval na krishu.

Pr. Je kakshin raslozhik med tima óframa ?

Od. Raslozhik je li v' sami kakshinosti darovanja.

Pr. Raslozhi to ?

Od. Jesus Kristus se je na krishu sa nas dal

s' prelivanjem svoje kervi ino vmerjózh sa naf; na altarju pak ne vmerje vezh, temozh daruje svojo preterpleno smert ino svojo prelito kri.

B R A N J E X.

Dalje od ofra svete maske.

Pr. Kaj imamo délati per sveri mashi?

Od. Premishlati Jesufa Kristufa merjózhiga, kakor bi bili na gori Kalvarie; se vno-triti v' njegovo britkost, ino se navséti s' lubesnio proti njemu.

Pr. Kaj she imamo sturiti?

Od. Darovati s' zerkvio Bogu Jesufa Kristufa skosi roke máshnikove.

P. S' kakshnim naménam daruje zerkev ta dar?

Od. De Boga moli, tolashi, njega sa mi-lost profi, ino sahvali sa njegove do-brote.

Pr. Kaj daruje zerkev per mashi vred s' telesam ino kervio Jesufa Kristufa?

Od. Daruje molitve ino shele vlih vérnih.

Pr. Sa kaj?

Od. De te molitve ino shele so bol prietne per Bogu, kader so pol'ane s' telesam ino kervio njegoviga fina.

Pr. Komu darujemo ta dar?

Od. Bogu samimu.

Pr.

- Pr.* Sa kaj sraven jemlemo v' spomin svet-
nike ?
- Od.* Sa skasati, de dar, ktirga darujemo,
je tudi nje posvetil.
- Pr.* Sa kaj pak v' spomin vsamemo dushe
mertvih, ktire sbe nito v' nebu ?
- Od.* Se spominimo na nje sa to, de vse skup
sdrushimo v' en sami ofer.
- Pr.* Prejémajo one kaj pomozhi od tiga
darú ?
- Od.* Rel' je, nar vezhi pomozh od tod do-
bívajo.
- Pr.* Sa kaj ?
- Od.* Ker Jesus Kristus, kir se tukaj daruje
je sploh sprava zeliga rodu zhlove-
fhkiga.

B R A N J E X I.

Od Obhajila.

- Pr.* Sa kaj pride J. K. k' nam v' podobah
kruha ino vina ?
- Od.* De nam skashe, de on je nalha du-
hovna hrana.
- Pr.* Kje prejmemo to duhovno hrano ino
shivesh ?
- Od.* Per obhajilu.
- Pr.* Kaj tedaj prejmemo per obhajilu ?
- Od.* Pravo telo Jesusovo ino Jesufa Kristufa
samiga v'iga zeliga.

Pr.

- Pr.* Rezi v' kratkim, kaj nam dobriga sturi vredno obhajilo ?
- Od.* Naš edini s' Jesufam, ohrani ino narate v' naš shivljenje boshje gnade, oslabi naše hude nagnenja, ino nam je porok zhaftitiga vstajenja.
- Pr.* Kdaj smo dolshni k' obhajilu iti ?
- Od.* Zerkev sapové vsaj enkrat v' letu okol velike nozhi; vuner nimamo sadovólni biti s' tim samim obhajilam.
- Pr.* Smo she ktiri drugi krat dolshni duhovno obhajilo prejeti ?
- Od.* Smo dolshni, kader smo v' smertni nevernosti.
- Pr.* Smémo vezh ko enkrat en dan k' obhajilu iti ?
- Od.* Ne smémo.

B R A N J E X I I.

Od potrebne perprave k' obhajilu.

- Pr.* Ktire perprave so potrebne k' dobrimu obhajilu ?
- Od.* Dvojne : ena na dushi, druga na telesu.
- Pr.* Kakshina perprava je na dushi potrebna ?
- Od.* De smo v' stanu boshje gnade.
- Pr.* Kaj je biti v' stanu boshje gnade.
- Od.* Je biti zhist ino prošt od vsiga smer-niga greha.

Pr. Je veliko húdiga , obhajilo prejeti v smertnim grehu ?

Od. Je grosni boshji róp.

Pr. Kakshina perprava je potrebna na telesu?

Pr. Moremo biti tash , to je , bres jedi ino pitja po pol nozhi.

B R A N J E X I I I .

Kaj imamo delati med obhajilam ino po obhajilu.

Pr. Kaj je sturiti , kader hozhesh k' obhajilu perstópiti ?

Od. Morem narpred s' posebno poboshnostjo poslushati sveto masho , per ktiri shelim obhajan biti.

Pr. Se tedaj spodobi slisati masho , inu med to masho obhajan biti.

Od. Spodobi se , kolkor krat nam je dopusheno , ker to je po zerkvenim duhu.

Pr. Kaj the vezh se spodobi sturiti :

Od. Spodobi se , s' vsm mogozhim vnétjam obuditi djanja vere , mólenja , ponishnosti , obshalvanja grehov , vupanja , lubesni , inó shelá.

Pr. Obudi véro.

Od. Gospod moj Jesus Kristus , terdno verujem , de grem prejet per obhajilu tvoje telo , tvojo kri , dusho ino Bo-

shjost ,

shjost : verujem , ker si tako ti rekel ,
ino sim perpravlen dati moje shivljenje
sa poterjenje té resnize.

Pr. Obudi djanje mólenja ?

Od. Isvelizhar moj , ino Bog moj , molim
te v' svetim Sakramentu , v' ktirim si
skrit is lubesni proti meni : sposnam
vso mojo podloshnost proti tebi , ino
te molim kakor mojiga stvarnika s'
tim sposnanjam , de vse sim od tebe
prejél , kar kol sim ino kar imam.

Pr. Obudi poníshanje ?

Od. Gospod moj , Jesus Kristus , kako se
simém k' tebi perblíshati , kir' sim tebe
tolkrat rasshalil ? ne sallushim , de
pridefh v' moje serze , shrevilo ino
tesha mojih grehov me délata nevred-
niga , al rezi li s' eno besedo , bode
moja dusha osdravlena.

Pr. Obudi obshalvanje grehov ?

Od. Moj Bog , shal mi je , de sim tebe ras-
shalil , ker ti si neskonzhno dober ,
neskonzhno lubesniv , ino ker zhertim
greh zhes vse ; terdno sklénem s' tvojo
sveto milostjo tebe nikdar vezh ras-
shaliti , ampak moje grehe spokoríti.

Pr. Obudi vúpanje ?

Od. O móleni Odreshenik moj , vúpam od
neisrezhène dobrote tvoje , de kader
bom frézhen tebe prejéti , bosh po-
svetil mojo dusho , ozhistil moje telo ;

Od. Te tri: Obshalvanje, Spoved ino Odvesa.

B R A N J E X V.

Od obshalvanja sploh.

Pr. Kaj je obshalvanje grehov?

Od. Obshalvanje grehov je shalost, de smo Boga rassháliti, s' terdnim sklepanjem njeza nizh vezh rassháliti.

Pr. Ktore so lastnosti dobriga obshalvanja?

Od. So tri: obshalvanje ima biti *nadnaturno*, *vsesplošno*, ino *narveški*.

Pr. Kaj pomenish rekozh, de obshalvanje ima biti nadnaturno?

Od. Poménim, de obshalvanje ima v' nas obuditi Sveti Duh ino take rezhi, ktire nas vera vuzhi.

Pr. Kaj pomenish rekozh; obshalvanje ima biti vsesplošno?

Od. Poménim, de obshalvanje more obsezhi vse nashe grehe sploh, vsaj smertne, nobeniga vpuseti.

Pr. Kaj menish rekozh, de obshalvanje ima biti narveški?

Od. Poménim, de moremo biti bol shalostni savol rasshalenja Boshjiga, ko savol kákorihne kol druge nadloge, ktira nas savol greha sadéne.

ino me napolnil s' tvojimi milostmi
ino s' tvojo lubesnio.

Pr. Obudi lubesen Boshjo.

Od. O moj Boshji Jesus, kir si me tako lubil, de si hotel vmreti sa moje odrešjenje, ino napáfiti s' tvojim mesam, lubim te is zeliga mojiga serza, ino zhes vse; hozhem shiveti ino vmreti v' tvoji šveti lubesni.

Pr. Obudi shèle?

Od. Pridi, o moj Boshji Jesus, pridi jemat v' pošest moje serze: nepozhàklivo shelim se s' teboj sjediniti.

B R A N J E X I V.

Od Sakramenta Pokore.

Pr. Kaj je pokora?

Od. Pokora je Sakrament, s' kritim se odpúshajo grehi šturjeni po kerstu.

Pr. Kaj je per Sakramentu pokore obzhutno snamine nevidne gnade?

Od. To je posebno odvésa, ktiro mashnik isrezhe, ino ktira pomeni nótrino odvésa ino odpúshenje grehov, ktiro prejmemo v' tim Sakramentu.

Pr. Kdo samore vdeliti Sakrament pokore?

Od. Sledni mashnik poterjen sa spovdnika.

Pr. Ktire rezhi so potrebne k' Sakramentu pokore?

Od.

B R A N J E X V I.

Od popolnim ino nepopolnim obshalvanja

Pr. Kolkiršno je obshalvanje ?

Od. Je dvojno: popolnim obshalvanje, ino nepopolnim obshalvanje.

Pr. Kaj je popolnim obshalvanje grehov ?

Od. Je shalost savol rasshálnjga Boga, sa to, ker je Bog neskonzhno dober, neskonzhno lubesniv, ino ker on greh gnusi.

Pr. Kaj je nepopolnim obshalvanje ?

Od. Je shalost savol rasshálniga Boga, sa to, ker je greh ostuden, al ker se pekla bojimo.

Pr. Samóre nepolnima obshalvanje grešnika s' Bogam napraviti ?

Od. Ne samóre, temozh ga li perpravla, de iše milost opravizhenja v' Sakramentu pokore.

Pr. Kaj more nepopolnim obshalvanje v' sebi imeti, de perpravi grešnika k' doblenju opravizhenja v' Sakramentu pokore ?

Od. More v' sebi imeti tri rezhi: pravi sklep ne vezh grešiti, vupanje odpulshenja, ino en sazhek lubesni proti Bogu svirku vse pravize.

B R A N J E X V I I.

Od Spòvedi.

Pr. Kaj je Spoved ?

Od. Spoved je obtóshenje vsih sturjenih grehov pred mashnikam sa spoved poterjenim , de bi nas od njih odvésal.

Pr. Sa kaj je treba povédati svoje grehe ?

Od. Savol pokórsbine proti Jesusu Kristusu , kir hozhe , de njegovi naméstniki grehe odpúshajo.

Pr. Sa kaj vkashe Jesus Kristus nashe grehe povedati svojim namestnikam ?

Od. Narpréd , de se poníshamo ; potlej de s' rasodenjam nashe vesti pred mashnikam kakor sdravilzam duhovnih bolesni od njega prejmemo spodobne pomózhi.

Pr. Je potrebno rasodéti vse grehe ?

Od. Potrebno je : kdor védama tkriva kakshin smertni greh , je kriv boshjiga rópa.

Pr. Kader je pak greh tako framen , de si ga kdo ne vupa povédati , ga li smé samolzhati ?

Od. Ne smé : ako se ga ni framoval sturiti , ga tudi ne smé fram biti povédati.

Pr. Je treba tudi povédati gréhove okólshine ali perdévke ?

Od. So nektire grehove okólshine, ktire je treba rasodéti.

Pr. Ktire so take ?

Od. Tiste, ktire spremené gréhovo káakshinost, inu tiste ktire ga obzhučno pevékshajo.

Pr. Daj mi rasgled ene okolshine, ktira grehovo kakshinost spremení ?

Od. S' krivimi besédami gerdití se svojimu blishnimu je greh soper lubésen; zhe se ta greh sturi v' zerkvi, je oskrúnenje svetiga kraja, tedaj bohji rop.

Pr. Daj mi rasgled take okolshine, ktira greh poveksha.

Od. Kdor je Boga préklinjal, nesramne beséde govoril, druge obrékel prizho veliko ludi, je téshji greh sturil, ko pak bi bil, ako ravno to bi se bilo godilo prizho malo ludi.

Pr. Je treba povedati, kolko krat je greh sturjen ?

Od. Treba je, sa to ki je per vsakim ponovljenju greha nov greh sturjen bil.

Pr. Ni li spoved sa nizh, ako bi kdo posabil kakshan smertni greh povedati ?

Od. Ako je posablivoost obdólshliva, spoved ni sa nizh ino more popravlena biti: zhe posablivoost ni obdólshliva, je sadosti per blishni spovdi povédati posablen greh.

B R A N J E X V I I I.

Od sprashovanja vésti, obshalvanja
ino naprej vsetja:

Pr. Kaj je treba pred spovdjo sturiti ?

Od. Je treba vést spráshati.

Pr. Kaj je sprashovanje vésti ?

Od. Je tanko iskanje stutjenih grehov.

Pr. Je potrebno to spráshanje ?

Od. Potrebno je : ker bi ne mogli ne
gréhe obshalvati, ne se jih spovédati,
ako bi sa nje ne védili.

Pr. Kako se imamo spráshovati ?

Od. Naprej je treba Boga prositi sa ras-
svetlenje svoje grehe sposnat, ino sa
gnado jih obshalvat.

Pr. Kaj je poleg treba ?

Od. Je treba preiskavati, kaj smo gre-
shili s' mislami, besédami, djanjami
ino opushtenjam zhes Boshje sapovdi,
zerkvene, ino zhes dolshnosti svoji-
ga stanu.

Pr. Kaj je treba po sprashovanju ?

Od. Je treba obuditi shalost, de smo
Boga rasshalili, ter sturiti terden
sklep njega ne vezh rasshaliti.

Pr. Kako isrezhesh to obshalvanje, ino ta
terdni sklep ?

Od. Moj Bog, meni je zhes vse shal, de sim tebe rasshalil, ker ti si nefkonzhno dober, nefkonzhno lubesniv, ino ker ti gnusish greh; sklénem terdno, s' pomozhjo tvoje sve-te milosti, tebe nikdar vezli rasshaliti, temozh pokoro sturiti.

B R A N J E X I X.

Kakshina ima biti spoved.

Pr. Kako se imamo spovedati ?

Od. Imamo poklékniti, moliti ozhitno spoved, do besedi: *sim kriv*; potlej rezhi, odklej nismo bili per spovdi, ino se obtóshiti vsih svojih grehov.

Pr. Kaj je sturiti po spovedanih grehah ?

Od. Je treba rezhi: Prosim Boga is zeliga Ierza sa odpushtanje tih ino vsih grehov, ktirih se ne spomnim; vas pak duhovni ozhe prosim sa pokoro ino odvésó.

Pr. Kaj je potlej treba ?

Od. Potlej je treba svésto poslushati, kar malshnik govori, ino zhe nas ne najde sadosti perprávlene sa prejeti odvésó, se podvérzhi ponishno njegovi sodbi; naposled skleniti ozhitno spoved, ino obuditi popolnim obshalvanje.

B R A N J E X X.

Od Sadoſti ſturjenja.

Pr. Kaj je sadoſti ſturjenje ?

Od. Je popravljanje krivize Bogu ſturjene, ino ſhkode ſturjene bliſhnimu.

Pr. Smo v' ſtanu dati Bogu sadoſtno povèrnenje ſa grehe ?

Od. Niſmo v' ſtanu poverniti v' polni per-mèri.

Pr. Sa kaj ne ?

Od. Ker raſſhálena Velizhaſt Boſhja je neſkonzhna, naſhe sadoſtiſturjenje pak ni neſkonzhno.

Pr. Kaj daje vrednoſt naſhimu sadoſtiſturjenju ?

Od. Sadoſtiſturjenje Jeruſa Kriſtuſa, ktiro je neſkonzhno, ino s' ktirim ſklénemo to naſhe, kar narbol ſamóremo.

Pr. Je tedaj Jeſus Kriſtuſ ſa naſ sadoſti ſturil ?

Od. Je, ino ſhe vezh, ko sadoſti.

Pr. Ktiro déla ſo, ko jih imenujemo sadoſtiſturjenje ?

Od. Dela, ktire nam ſpovednik nalohí ſa pokóro ; take ſo ſeſebno : molitev, vbogajme dajanje, ino poſt, ktir v' ſebi ſapopade vle oſtroſti, ino odèrganje tiga, kar je pozhutkam vſhèzh.

Pr. Smo v' stanu Bogu kaj sadoſti ſturiti s' kriſhmi, kiſe nam poſhle?

Od. V' stanu ſmo s' poterplivim prenaſhanjam ino v' ſpokórnimu duhu.

Pr. Kaj je sadoſti ſturjenje proti bliſhnimu?

Od. Je poverniti, kar je vsetiga; to je, njegovo blago, zhe je vkradeno; njegovo poſtjenje, zhe je ofkrunjeno, al zhe je bliſhni kakor bodi ſhkódo-
van.

Pr. Kaj zhaka na tiſte, ktiri ſo ſe s' Bogam ſpravili v' Sakramentu pokore, pak niſo sadoſtno povražhilo ſturili ſa ſvoje grehe na timu ſvetu?

Od. Ti bodo na unim ſvetu povražhali s' veliko oſtréjſhimi bolezhinami.

Pr. Kje bodo terpéli te bolezhine?

Od. V' vizah.

B R A N J E X X I.

Od Odpúſtikov.

Pr. Kaj naſ vera vuzhi od opuſtikov?

Od. De zerkev je prejela od Jeſufa Kriſtufa oblaſt jih dajati, ino de zlo veliko ſluſhio kerſtianam.

Pr. Sakaj jim tako ſluſhio?

Od. Ker odpúſhajo oſtroſt zhaſnih pokór ſa grehe.

Pr. Kader zerkev odpúſtike daje, miſli ona

li naš réllici od savése Bogu sadoſti ſturiti ſa naſhe grehe ?

Od. Ne miſli to : nje miſel je ſhe naſproti ta, de ne bſzhe dati odpuſtikov, ſvunaj tim, ktiri ſe podajo na ſadoſti ſturjenje boſhji pravizi po tvoji premoſhnotti.

Pr. Zhemú to redaj odpúſtiki ?

Od. Nam ſa réſ veliko pomágajo : ſa to ker vſelej lahko miſlimo, de ſmo ſhe dalezh proza od praviga ſadoſti ſturjenja po naſhi doſtſnotti.

Pr. Ktira perprava je nar bolthi ſa odpuſtike prav dobiti ?

Od. Je dopolniti, kar je narbol mogoſzhe, vſe ſapovédano ſa nje dobiti, ino od Boſhjiga ſmiljenja dozhakati njih ſaléſhenje, ker Bog ſam ſpoſná ſkrivnoſti naſhſh ſerz.

Pr. Na kaj ſe opérajó odpuſtiki ?

Od. Na ſalluſhik Jeſuſa Krituſa ino ſvetnikov.

Pr. Kdo ima oblaſt odpúſtike deliti ?

Od. Papesh po vſih zerkvah, ino ſhkofje po ſvojih ſhkofſlah ſ' tim ográjami, ktire jim zerkev ſtavi.

B R A N J E X X I I.

Od posledniga Olja.

Pr. Kaj je posledno olje ?

Od. Je Sakrament postavljen sa okripzhati bolnike na duhi ino telesu.

Pr. Kaj dobriga pernese ta Sakrament ?

Od. Pervo : Nas dozhiti od nashih grehov. Drugo : nas vterdi soper nadleshvanje teshave inu skušnave hudobniga duha ob smertni uri. Tretjo : nam povrazha telesno sdravje , kader Bog vidi , de nam bol flushi k' nashimu duhovnimu sdravju.

Pr. Kdaj imamo posledno olje prejeti ?

Od. Kader smo nevarno bolni , vunder ne smemo zhakati na nash posledni sop.

Pr. Kaj je treba , de ga prav prejmemo ?

Od. Moremo narpred sadobiti stan boshje gnade ; potle obuditi v' febi nar vezlji savupanje na smilenje Boshje ; ino se popolnim prepustiti Boshji volji.

Pr. Kaj nam je sturiti po prejetju posledniga olja ?

Od. Sahvaliti Boga sa prejeto njegovo milost , ino na nish misliti , ko na vezhnost , ktira nas zhaka.

B R A N J E X X I I I .

Od Mašnikov shegnovanja.

Pr. Kaj je mašnikov shegnovanje ?

Od. Je Sakrament, kir da oblast oprávlati zerkvene opravila, ino gnado nje sveto dopolnovati.

B R A N J E X X I V .

Od Sakóna.

Pr. Kaj je sakon ?

Od. Sakon je Sakrament, kir daje tim, ki se shénio ino moshé, gnado po keršhansko vkup shiveti, ino otroke rediti.

Pr. Je li nelozhliva ta svésa mosha inu shene ?

Od. Nelózhлива je.

Pr. Ktíre so dolshnosti ino savése sakonfkih ?

Od. Shiveti v' edinosti ino lubesni; nositi teshave sakonfke s' svetim poterplenjam, ino rediti otroke dobro ino keršhansko.

Pr. Kako se je treba perprávití k' prejetju tígá Sakramenta ?

Od.

Od. Treba se je perpraviti s' dobro spov-
dio ino Obhajilam.

Pr. Kdaj se je treba sa to perpravo spo-
védati, ino obhájati ?

Od. To je treba pred poróko.

Pr. So vsi dnevi v' tédau dobri sa poróko ?

Od. Kriva vera bi bila méniti, de en dan
je sa to bolshi ko en drugi, ino de
ta al uni dan je bolshiga poméneja
sa poróžhanje.

M o l i t v e.

Sjutraine Molitve.

V' imenu Ozheta, Sina, ino svetiga
Duha Amen.

*Mislimo si Boga na prizho, molimo ga,
ino sahvajimo sa vse dobrote.*

„ Bog vsiga mogozhni, kir si nas po
tvoji podobi stvaril, ino perpravne na-
redil, tebe lubiti, ino vezhno vshi-
vati: tebe molimo s' nar globokéji
ponishnostjo kakor nar visshiga Gos-
poda vsih stvari. Na tebe oprémo vse
nashe vupanje, kir si bres konza do-
ber, ino te lubimo s' zelim serzam,
kir si zhe; vse lubesniv.

Veliki

Veliki Bog, ktermu' je vse podló, shno, isposnámo, de níz nímamo svunaj od tebe. Nikdar ne bomo jénjali glaliti tvoje smilenja, ino tebe hvaliti sa tvoje dobrote; sčleбно de si naš v' pravi veri rasvetli, ino posadi v' narožje tvoje svete zerkve, ino naš varval nožóšino nož od vse nesrézhe. " "

Pomislino tiste grehe, v' ktire pogostejj pádamo v' perlošnostih, ke naš navadno napelajo k' rasshalenju Boshimu, ino sklenimo terdno se ogibati kakšhine posebne perlošnosti, ino kakšhniga posebniga greha.

P R E M I S H L O V A N J E.

Prosimo Boga sa milost njega ne vezh shaliti, ino darujmo njemu vse prihodne dela danashne.

„ Gospod Bog vsiga mogožhni, kir si nam dal priti do sazhetka tiga dneva, ti naš s' tvojo mozhjo ohrani, de ta dan v' noben greh ne sajidemo, temozh de vedno sa tvojo pravizo dopolniti bodo namérjene naše beséde, ino narávnjene naše misli ino déla; skos Gospoda našhiga Jesusa Kristusa fina tvojiga, kir s' teboj shiví ino kraluje

v' edinosti Duha svetiga en Bog, od vékoma do vekoma. Amen. “

Sa vdobiti od Boga vse darove obrnimo proti njemu molitvo, ktiro naš Jesus Kristus vuzhi.

„ Ozhe našh, kir si v' nebésih. Po-
svezhèno bodi tvoje imé. Priji k' nam
tvoje kralestvo. Isgòdi se tvoja volja
kakor v' nebésih tako na semli. Daj
nam danaf našh vsakdanji kruh. Ino
odpústi nam našhe dolge, kakor tudi
mi odpúshamo našhim dolshnikam. Ino
naš ne vpelaj v' skufhnavo. Temozh
refhi naš od hudiga. Amen. “

*Profimo Mario Devizo de bo sa naš besédniza
per svojimu boshymu senu :*

„ Zhefhena si Maria, gnade polna,
Golpod je s' tebo. Shégnana si ti med she-
nami, ino shégnan je sad tvojiga te-
léfa, Jesus. Sveta Maria, Mati Bosh-
ja, prosi sa naš greshnike sdaj ino
ob naši smertni uri. Amen. “

Oshivimo našho véro, ino molimo jo rekozh :

„ Vérujem v' Boga Ozhéta vliga mo-
gózhniga Stvárniká nebés ino semle. Ino
v' Jesúsá Kristúfa sinu njega ediniga,
Golpóda nášhiga. Ktir je spoztet od
svétiga Duha, rojen is Marie Devíze.

Terpel pod Ponziam Pilátusham, kri-
shan bil, vmérel, ino v' grob polò-
shen. Doli je shel k' peklam, trétji
dan od smerti vstal. Gori je shel v'
nebésa, sedí na desnízi Boga Ozheta
všiga mogozhniga. Od ondot bo prishel
fodit shive inu mertve. Verujem v'
svetiga Duha. Sveto katolshko zérkev:
gmajno svetníkov; odpushanje gré-
hov. Gori vstajenje meša. Vezhno shi-
vlenje. Amen. "

„ Presvéta Maria Devíza, Angeli var-
hi ino vsi svetniki prošite sa naš Gospoda
nashiga Jesufa Kristufa! "

„ Všiga mogozhni ravnaj vse naše
djanja, ino perméri jih svoji sveti volji;
naš obrani od všiga sléga; perpelaj
naš k' vezhnuimu shivlenju, ino po
njegovi milosti naj duše vérnih mert-
vih pozhívajo v' miru. Amen. "

V e z h e r n e M o l i t v e .

V' imenu Ozheta, Sina, ino svetiga
Duha, Amen.

*Postavimo se prizho Boga, molimo ga, ino
sahvalimo sa vse njegove dobrote.*

„ Mólimo tebe, o dobrotliv Bog, kir si
tukáj

tukáj na prizho, hvalimo te, ljubimó ino sposnamo sa ozhetá vsíga smilenjá ino sa sazhetik vsíga dobriga; sahválimo te s' zelim serzám sa vse tvoje dobrote, ino posebno sa tiste, ki smo jih danaf prejeli od tvoje nelkonzhne dobrótlivosti. “

Klizhimó pomozh svetiga Duha, de sposnamó ino gnušimo nashe grehe.

„Raslij, ó sveri Duh, po naši dušhi sharje tvoje svetlobe, ino daj nam sposnati ihtevilo ino téško našbih grehov; vsígi nashe serza s' tvojo sveto lubésnio, de gnušimo nashe grehe; ino de obzlitimo právo shalost nad njimi. “

Spráshujimó vést zhes grehe, ktiré smo danaf sturili s' mislto; besedo; dianiam ino opušenjam saper Bogu, blishniga, ino saper sami sebe; posebno pak zhes grehe, v' ktiré pogostejshi pádamó.

P R E M I S H L O V A N J E.

Skashimó Bogu nashe kasúnje, de smo ga shalili, rekozh :

„Moj Bog, prošim te ponishno sa odpúšhanje ino milost skos nathiga Gospoda

Jesufa

Jesufa Kristusa fina tvojiga. Obzhutim shivo kasanje, de fim tebe shalil. Zhertim moje grehe, ker so tebi so-per, ino ker si nelkonzhno dobrotliv ino lubesniv Bog. Oblubim s' tvojo sveto milostjo tebe nikdar vezh rashaliti, ampak se ogibati greslnih per-loshnost, ino se prav spokoriti. "

„ Veliki Bog, ne delaj s' nami po nashih krivizah, ne tepi nas po meri nashih grehov, ampak daj nam skusiti djanja tvojiga neisrezhèniga smilenja. Popravi nashè slòbne nàgnenja, ré-phi nas od vsiga greha, ohrani nas od neprevidene smerti, daj nam dar se spokoriti, ino vmreti v' tvoji lubes-ni, Amen. "

„ Se ispovém Bogu vsigamogozhnimú, svetí Mari vselej Devizi, svetímu Mi-helu arhàngelu, svetímu Janesú Ker-tníku, svetím apostelnám Petru ino Pavlu, všim svetím, ino tebi ozha, de fim slo pregrésnil s' mislio, besédo ino djanjam; fim kriv, fim kriv, fim filno kriv. Sa to proim sveto Mario vselej Devizo, svetiga Mihela arhan-gela, svetiga Janesa Kerstnika, sveta apostelna Petra ino Pavla, vse svete, ino tebe ozha, moliti sa me per Gos-podu Bogu nashimu. "

Naj se smili zhes nas vsiga mogozhni

Bog, ino po odpushtenih naših grehah naj naš perpelà v' shivljenje vézhno. Amen. “

„ Milost, odvèso ino odpushtanje naših grehov dodeli nam vsiga mogožhni ino smileni Gospod. Amen. “

Ozbe našb, Zbešbena si Maria. Vèrujem v' Boga Ozbeta vsiga mogožhniga.

(: Kakor špred per s jutrajnih molitvab :)

„ Velíki Bog, mi tebe prav gorezhe prošimo sa našiga svetiga ozheta Papešba, sa našiga škofa, sa Zesarja našiga, sa vse kúri naš vódio, sa naše svoje, priateľe ino nepriateľe, ino sploh sa vse naše netúkejthne brate; oblogervaj vse, ino navodi jih na pot vezhuiga svelizhanja. “

„ Tudi te prošimo sa duše, ktire terpé ino se zhistio. Daj njim odpushtanje vsih svojih gréhov, ino dodéli njim notri iti v' prebivalstve svelizhanih, kamor vedno brepené. To prošimo škosi saflushenje našiga Gospoda Jesusa Kristusa, kir shivi ino kraluje s' teboj ino svetim Duham vréd na vse vékoma. Amen. “

*Profimo Boga sa milost ne sluriti greha zelo
nozajshno nozh.*

- „ Moj Bog, daj de stojmo vedno na stra-
shi ino zhujemo sami na se, ker hudob-
ni duh, naša sópernik vedno okoli
hodi kakor rujovezh lev, ino ithe naš
poshrèti. Daj nam terdnost njemu so-
per stati, biti v' tvoji veri mozhnim
ino stanovitnim. “
- „ Sveta Deviza Maria, Mati Boshja, prosi
sa naš; sveti Angeli varhi zhujte sa
našo brambo. Svetniki ino svetnize
molite sa naš. “
- „ Vřiga mogožhni ino smilèni Gospod Ozhe,
sin, ino sveri Duh, dodelite nam
pokojno nozh, ino frèzhno smere
Amen. “

Ta Keršhanski Navuk je prezhafti-
ti Lublanski Shkof po imenu ANTON
v' sboru svojih svolenih Duhovnih pre-
glédal, popravil ino poterdil, 2. dan
Kimovza 1810,

Sofednji Navuk,

V v o d.

Pr. Kaj je sofédnji navuk?

Od. Je kratki navuk, kakšhine dolshnosti ima zhlovek proti zhlovékam, proti svoji rodovini, domovini inó kraléstvu.

Pt. Sa kaj ta navuk imenujesh *sofednji*?

Od. Sa to, ker *sofede* imenujemo take ljudi, ktiri so skup vsédeni; al ki imajo sraven ino bliso edendrugiga svoje felo, posést, ino sédesh; al ki to v' kakšhini drushbi med seboj: postavim, kakor je ena soféska, frénja ópzhina, mésto, deshela, kraléstvo ali dersháva. Navuk tedaj, kir jih vuzhí, kako imajo med seboj po sofédnje shivéti, je *sofednji navuk*.

Pr. Kdo je tako soféstvo med ludmi narédil?

Od.

Od. Sam Bog, ki je stvaril ljudi s' takimi potrebami ino lašnostmi, de so perfileni v' s'osešini shivéti. Kaj bi požélo dete bres staršev? kaj ne, bi bilo zlo nepomóshno bres vupanja vse pomózhi? Sledni zhlovek pa bres družbe je podobén takimu sirotnimu otroku, ino je v' vedni nevarnosti, nadlogi, testávah, ino bres vupanja de mu kdo pomaga.

Pr. Sapovduje Bog dopolniti sosednje dolshnosti?

Od. Sapovduje, ino she perstavi, de kdor dobro sturi drugim, bode Bog sa tolko shtel, kokor bi njemu samimu bilo sturjeno, ino oblubi takimu obilno poverniti; kdor pa drugim hudo dela, bode Bog to sa svoje rasshàlenje shtel, ino takiga ojštro karal.

Pr. Kako se godí timu, kir sosednje dolshnosti lémi?

Od. Zlo slabo. Nar pervo ino naj hujšbi je, de Boga shali s' nepokórhino proti njeg vi volji, od kedar pridejo ojštre shibe ra tim ino na unim svetu. Drugo de krivízo dela ludem, ktiri dobé pravizo s' takim zhlovekam hudo ravnáti po postavah. Tretjo sam sebi nakopa nadlogo, ker sgu bi priasnost ino hvaleshnost per ludem, ktirim je sovrash, ino tako sa vfelej nesfrézen.

Pr.

Pr. Kako svémo, ktire so dolshnosti so-
lédnje?

Od. De jih svémo, je treba véditi, kdo
je dober sofed.. Je pa dober sofed,
kdor dopolni tiste dolshnosti, ktire
nam natura naklada *proti sebi* ino *proti*
drugim.

PERVI ODSTAVIK.

Dolshnosti proti sebi.

Pr. Kaj smo dolshni samim sebi?

Od. Dvojo rezh smo si dolshni: prva je
preškerbeti sebi *stan sloshniga shvlenja*;
druga je, *obdelati ino popolniti svoje*
samoshnosti.

Pr. Kako dopolnimo prvo dolshnost?

Od. Ako se radi vuzhimo kákshniga *dela*
na rokah, s' komur bomo sebi ino
drugim vstregli. Polsko delo ino kmét-
vanje je naj prvo ino nar shlaht-
nejí rózhno delo med všimi, je pravi
neissajéti isvirk všiga bogastva: po
tim pridejo druge rózhne vumetnosti,
ktire *predelujejo* svoje perdelke sa lud-
ske potrebe: sadaizh so lépe ali *ve-*
selive vumetnosti ino vednosti sa rasívet-
liti ino bóllhati ljudsko družino.

Pr.

Pr. Kako dopolnimo drugo dolžnost?

Od, S' vádenjam, s' ktirim obdelujemo ino vürimo naše smóshnosti. Te smoshnosti so dvoje: ene so telésne, druge dúfhine. Telésne flushio sa djanje ali délo; dúfhine sa míliti ino vó-diti naše djanja ali déla. Sa svuriti te mozhi ali samóshnosti je ena fama sapovd; ta vkaše: sadobi s' vájenjam *mózh* ino *tresnost*.

Pr. Kako se sadobí *mózh*?

Od. S' vednim vürjenjam náshih perprávnost; s' rednim gibanjam; s' navájenjam na vsako vreme, delo ino trud; s' vshitjam sdravil ino kripkih jedi; s' naproti pritjam al s' osdravlenjam fledne bolesni tkos pomózhi od Boga dane.

Pr. Ktire so te pomózhi?

Od. So pomozhi soper telefne nadloge. Postavim, ena nar téshejih nadlég so kose, ktire vezhkrat vsaméjo shivljenje polovízi naše drushkine, tim drugim pa sapusté próge svojiga rasgrájanja po zelim svetu. Sdaj pa je Bog dal snajti pomozh, de otrokam stavio vímenze ino s' tim prave kose odvernejo; kdor to pomozh sanizhuje lómi dolshnost proti sam sebi ino je ozhítno nepokóren volji Boshji.

Pr. Kako sadobimo *tresnost*?

Od. S' navájenjam na frédnost ino pravo mé-

méro per vsih rezheh, postavim per jedi, pitju, spanju, delu. S' ogibanjam vsake preobilnosti, ktira vselej nashe telo slabi, ino nam nar drajšhi blago jemle, to je, nashe sdravje. Spomni se vlikdar, de zhlovek ni sa nizh, ako ni terden; ino de nikol ni terden, ako ni trésen ino sméren.

Pr. Kako se popólnimajo dušhine samóshnosti?

Od. Ravno tako, kakor teléšne. Te smoshnosti so: *sposnánje* tiga, kar je refnizhno; *spomin* na to: kar imo sposnali; *hotenje* tiga, kar je poshténo ino prav. Sdaj pa s' vednim vurjenjam po navuku modrih se dobé te tri rezhi, ktire so terdnost ino jakost ali hrabrost nashe dušhe; ino ta terdnost ino kripkost se ne ohrani drugazhi, ko s' pomozhjo tresnosti v'shelah ino strastih, s' ogibanjam pregréh, ktire nai neréihlivo seboj vlézhejo.

Pr. Kaj so strasti? (*passiones.*)

Od. *Strašl* je sledno nagnenje ino sledna ila, ktira nai tare, stréfa ino stanovitno góni proti kaki nam perferzhni rézhi. Ako je ta rezh sa rél dobra, je tudi strast dobra; ako je slobna, je slobna tudi strast. S' našhimi letnj rajejo ino koreninuo v' nai nashe strasti, ino teshko jih je bersdati. Treba je tedaj

se váditi v' mladosti zhes nje go-
spodváti ino jih rávniči k' našimu
dobizhku,

Pr Ktire so slobne ali hude strafti?

Od, Ene so proti nam obernene, druge
proti ludem. Med perve shtejemo vle
nesmérne flè, kakor je poshréshnost,
prevelka lubesen pozhutnih flasti, ino
tista nesitost sheléti to, kár se ne
móre dosezhi po pravízi, te so stra-
fti, ke naš délajo nesadovólne s' na-
šim stansm, ino nesrezhne. Med
drugo versto shtejemo narpred jéso,
ktira naš pahue v' sledno nesméró,
kader nam vsame svetlobo našiga
vuma, ino naš strefe. Potlej je so-
vrashivo, ktiro, kader lómi ino ta-
re našo dušho, v' nji raspusha strup
shalosti, ino naš perpravi ob slad-
koto blishniga lubésni. Nevóshlivoft
ali nevshézhnoft nad drugih rezho
nam opelbi shivlenje s' grisenjam ino
vjédanjam, ter naš vódi k' prasnimu
vešelju nad ptujo nadlogo. Napuh,
ki naš déla sovrásh drugim, de se
všim pergnúšimo. Lakomnoft, ktira
nam jemle sladost drugim dobro stu-
ríti, naš nagiba se lózhiti od soéd-
nje drúshine s' ludmi, de shivimo pol-
ni tesnote ino straha bres vshitka
dobrót, ktire nam Bog daje.

Pr. Kako se je tim strastam oglbati?

Od. Ni drugé pomozhi, ko vedno váditi se v' zhednostih *tim greham nasprotnih*. Vadi se, dokler si mlad, méro dajati svojim shelam, svojim flam, ter verjami, de dofésheh gospodarstvo zhes svoje strasti. Lenoba ino nevédnost sta svir vših pregréh. Rad delaj; raslvecli vum v' tih rezheh, ktire ti je treba véditi; bodi tresen per vsakimu djanju; tako boh zhednosten ino frézhen.

DRUGI ODSTAVIK.

Dolshnosti proti drugim.

Pr. Kaj smo dolshni drugim?

Od. Smo jim dolshni dvoje; eno rezh *vsim sploh*, drugo *šlédnimu posebej*.

Pr. Ktire so dolshnosti proti vsim sploh?

Od. Sta dve: *Praviza* ino *Dobrotnost*. Perva je: ne sturi drugim, kar nozheh, de bi tebi sturili; al pak: daj šlédnimu to svoje. Druga je: sturi drugim, kar hozheh, de bi tebi sturili, al pa: pomagaj drugim po tvoji mozhi.

Pr. Kako dopolnimo prvo dolshnost, to je pravizo?

Od.

Od. Ako stanovitno poshtujemo tri sosebene rezhi, to je: Oblast, Postave ino Zhlovéke. Oblast je namestaiza Boshja na semli; kdor ni pokoren njé vka-sam ino jo shali, shali samiga Boga ino je nepokoren Boshji volji. Je tedaj pravizhina dolshnost lubiti tvojo Vishi oblast; ji poslušhen biti, kar veli, ino ji nizh sháliga sturiti: Po Oblasti pridejo postave ali tiste naredbe, ktire gotóvio dober stan sofédnje drushbe, sanj porókvajo ino ktire so po volji Boshji, kir naf je stvaril sa shivljenje v' drúshini. Kdor tedaj lomi postave ino jih ofkruni, ofkruni Boga ino ludi, s'ktirmi je v' drúshbi. Sa postavami pridejo zhloveki, ktirim snamo na troje krivizo délati, to je: na telésu, na blagu, na poshtenju. Shali druge na telésu, kdor se jih loti, jih tepe, bie, jim filo déla, al vmori. Na blagu shali druge; kdor al po fili al flepariko jemle al ohrani po krivim, kar ni svoje. Na poshtenju druge shali, kdor smishla lashnive rezhi v' ptujo shkodo, al bres potrebe rasodene drugih hudobne dela, al jih sasmehuje, sa barle ima, ruga, framoti, se jim gerdi

Pr. Zhe je kdo shalen, kaj ima sturiti?

Od. Náj se satezhe k' Oblasti, ktira zhu-

je na strashi sa postave ino sa lud-
fko varnost. Nikar ti ne delaj sam
pravizo, nad nikomur se ne snoli
ne mashtuj. Mashtovanje je filno ve-
liko shalenje Boshje, ktiro je Bog
raslozhno prepovedal ino hotel imeti
med ludmi fosédnjo drushbo; de bi
pravde ino toshbe med zhlovekí ras-
fódili oblastniki, bres file med ludmi
ino bres skúshanja na mozh. Kdo pa
hozhe biti resuizhno práveden, naj
poterpi s' svojim blishnim, naj od-
pusna njemu sturjene krivíze, slasti
kader je shkoda majhina.

Pr. Kako dopolnimo drugo dolshnost, to
je Dobrotnost?

Od. Ako smo perpravleni drugim poma-
gati v' potrebi s' nashim persadjan-
jam, tudi zhe naf enmalo teshko sta-
ne. Snamo pa pomagati drugim po
trojni poti: s' modrostjo ali dobrim
sovétam, s' nashimi *rokami*, ino s' *pre-
moshenjam*. Dolshni smo jim pomagati
s' soveram, kadar potrebujejo nafhe
svetlobe sa sposnanje resuize ino sa
ravnanje svojih dél. Dolshni smo per-
stópiti s' rokami, kader je treba o-
hranit njih sdravje al shivot. Dolshni
smo jih podperati s' premoshenjam,
kader je nafhe obilno njim potrebno.
Kdor ne depolni te dolshnosti, nima

sladkiga obzhútka svoje zhlovézhnosti, ino ne sálushi íhtét biti med sofédnjo drushbo.

TRETJI ODSTAVIK.

Dolshnosti proti posebnim zhlovékam.

Pr. Kaj smo dolshni posebnim zhlovékam?

Od. To kar slednimu grede po njegoví posebni légi v' drushbi. Med timi dolshnostami so naj perve otroške proti stárlham. Od njih smo prejeli shivlenje, oni imajo v' sekerb ga nam ohraniti, nam dajejo shivesh, ino se trudio sa nat'ho réjo. Smo dolshni imeti proti njim stanovitno lubesen, globoko hvaleshnost, pravo podloshnost, pokórs'hino proti njih velévanju, ino nikol ne smemo njim ne nar manjši shal sturiti.

Pr. Sa stárlhimi ktire zhlovéke moremo she sa lubo imeri?

Od. Brate, sestre ino te svoje. Lubesen proti rodovíni je dolshnost, ktira nas veshe ohraniti med njo ípravo ino

mir, sanáshati eden drugimu krivíze, perstópiti po vli nashí mozhi k' dobrimu spéhu vsih, ino v' tini nasho frezho ílkati.

Pr. Je sbe kdó komur smo kaj dolshni?

Od. She so vuzheniki, ki so nam na mestu starshov, ino tim smo ravno tako lubesen, hvaleshnost, poshtovanje ino pokórshtino dolshni. So dobrótniki, ki so nam kaj dobriga sturili, ktirim dolgujemo nasho hvaleshnost ino spomin prejetih dobrót. So nashí Víshtí al, Vekshí al po starosti al po imenítosti tim smo dolshni osír na nje, poslušnost ino podvershenje. So priatli, ktirim imamo dobro sturiti, kar premóremo, jim oblúbleno svéstobo der-shati, poterpéti s' njih shabohtjo, ino jih posvariti s' lépo ino s' pámetjo. Je tudi domovína ali ózhina deshela ktiro imamo vli lubiti, ino braniti s' lástno mozhjo, s' premoshenjam, tudi s' nevárnostjo nashiga shivlenja, ker na nje dobrimu itanu vsí nashí obstan, ino nasha írezha.

ZHETERTI ODSTAVIK.

Dvorne Dolshnosti.

Pr. So she ktire dolshnosti po verhu tih do sdaj rasloshénih?

Od. She so tiste, ktire imenujo *dvorne* ali *mestne* ali *lepo-obnashne*, kader se kdo lépo, to je po mestno ali dvorno obnasha.

Pr. Kaj pomagajo te dolshnosti?

Sturé solédajo drushbo med ludmi prietno ino bol popolnima; oddalshajo s' tim, de imamo osir eden na drugiga, vsako perloshnost nevshèzhnosti ino nesadovólja v' solédnji drúshini.

Pr. Kaj so te dolshnosti?

Od. So narbolj té, de posebno skerb imamo na svoje vèdenje ino na druge ludi, de sallushimo vshezhnost per tistih, s' ktirmi shivimo v' tovarsh-tvu.

Pr. Ktire so te dolshnosti?

Od. Perva med vsimi je snashnost. Narpréd se spodobi, de se vmiémo; te- lo ohránimo pred vsim vmásanjam; perlizhno lasè ozhéfhemo, de se no-

bene shivali ostudne ne saléshejo; vufta ino sobe otrébimo ino opèremo sa odpraviti tesbko fapo; .de nafha obléka ni ftergana, sdráhana, smédena al poválana, ampak zhédna. Kdor je nefnáshen, se pergnufi drugim ino odganja ljudi, s' ktirmi se fnide, ino ne saflushi njih priateljstva, ne dovólenja.

Pr. Ino kdor to dopolni, ima fhe kaj vezh fturiti?

Od. Sraven fnashnosti naj ima tudi *dvornost*. Dvornost pa je vèdenje ino obnáshanje tako pametno ino vfhézhno, da naf drugim lube déla. To obnáshanje se sadobí, kader drugim fkáshemo, de jih poshtujemo ino bol zhiflamó ko sami sebe, ino kader osir imamo na drnge v'pogovorih ino kremlu.

Pr. Kakfbini to ti osiri na druge?

Od. De pustimo flédniga mirno rezhi, kar misli ino méni; de ne fkákamo v' befédo, de se s' lépo vftavlamo drugih ménenju bres shal beféde, bres prepira ino sdrahe; de se drugim perklónemo ino de se sdershimo vfi-ga, kar bi snali ludje nad nami grajati, al nam ne poterditi.

S k l e p.

Kdor dopolni sošédnje dolshnosti, sa-
flushi perdevik poshténiga ino pràvedniga
zhloveka; je lub vsm, s' ktirmi shivi,
je zhišlan ino zhašten per Oblasti, shivi
sadovólen ino frezhen, Bog ga lubi ino
v' brambi chrani, ga oblógerva ino plazhu-
je na tim ino na unim svetu.

Polfki Navuk.

V v o d.

Pr. Kaj je polfki navuk ?

Od. Je kratko podvuzhenje v' dolshnoftih tiftiga zhloveka, kir *polje obdeluje.*

Pr. Kdo mi sapovdjuje obdelovati polje ?

Od. Bog. Po njegovi volji fi rojen v' takimu ftanu, de febi hrano fushift s' trudam. Bog je ftvaril polje ino ho-zhe, de zhlovek is njega dobiva sad svojiga dela. Ako zhlovek prepustí polje svoji gojsdni frovini, ono sdev-já, bo nerodovitno, se sarafha s' plevélam, bode prebivalftbe nefnagé ino ftrupenih shival, té fturé nesdravo fapo, ino se mafhtujejo nad nami, savol rasshalenja Boshjiga, ker nifmo pokorni njegovi volji. Ako pak obde-lujemo polje ino ga radi s' nashim potam orólimo, vse po njemu zvete

v' redovitnosti ino obilnosti ino semla rodovitna povrázha trud zhlovékov, kir poslušna voljo svojiga stvarnika.

Pr. Kako bom svedel, kaj je treba, de semlo prav obdelam?

Od. Poslúshaj svesto navuke drugih mósh, ishi nevtruden sposnati vumétnost polje délati po nar bolšai mogozhosti, ino vuri se po tvojimu sadoblènimu sposuanju.

Pr. Kako se klizhe to sposnanje?

Od. Polško delo.

P E R V I O D S T A V I K.

Polško delo sploh.

Pr. Kaj je polško délo?

Od. *Polško delo* je vumetnost ravnati polške opravila, kar raj bolšai mogózbe, ino s' nar vezhim pridam, de nam neše nar višai dobízhik.

Pr. Kaj je sturiti, de se navuzhim té vumétnosti?

Od. Vuzhi se posnati semlo, ktiro obdelujesh; njo dobro perpráviati, de obrodí ino plazhuje tvoje délo; tudi se vuzhi posnati mnoge selišna, fadesh ino drevje, ktire dobízhik nóšio;

ino shivíno , kar jo je treba sa domazhíó.

Pr. Kaj bi se ne snal navuzhiti , vse to s' gledanjem na drugih delo , bres vuzhenja té vumetnosti ?

Od. Snal bi , pa bi treba bilo polske déla veliko gospodarjov ene proti drugim spreglédati , sa svedit , kako je narbolshi. Bi treba bilo svét obhoditi , de bi vidil , kaj vse so drugot snajdili bolshiga v' polskimu délu. Sdaj pa maloktir je v' stanu sturiti ta spregléd ino take poti ; malo jih je sadošti premoshnih pozheti nove skushnje ná svojimu polju s' nevarnostjo njega sadsgubiti. Vuner so bili vsaki zhal nek-tiri , ki so tako délali ino ti saflúshili imenváni biti dobrótniki zhlovéshkiga roda. Tih skushnje so bile skerbno ohránene , ino od tót pride vuzhenje polškiga déla.

DRUGI ODSTAVIK.

Sèmlina natura ino nje pobólschanje.

Pr. Kako se posná natura semle , ktiro obdelujemo ?

Od. Narpréd opòmnnimo , de semla ali parst ne sluski sa drugo , ko sa skloniv ino

terdno dershati fadesh ino sa sbérati, ino delíti fadeshu potrebni shivesh. Kar je semla bol perpravna to dvoje opravilo dopolniti, tolko se imenuje bol rodovitna ino dobra.

Pr. Kaj je shivesh vseh sélish?

Od. Sélni shivesh se klizhejo tisti redivni sazhetki, ktire selsha serkajo ino ki jim dajejo raft, shivljenje, ino rodovitnost. Ti redivni sazhetki so sapopàdeni v' nebni sapi v' vodi ino parfti. Sélsha serkajo te sazhetke v' sebe slasti s' kotenínami ino s' listmi.

Pr. Kako sp snamo sémlino naturo?

Od. Semla je sloshena po navadnim istih raslozhnih parfti, ktire so: parft *kremenasta*, *vaplèna*, *jilnata*. *Kremeniza* se nikol vode ne rapojí; *jilniza* se je napoji, ino jo terdno derší; *vaplénka* jo hitro popie ino hitro spufha. Semla je vezhidél pokrita s' eno odèjo, ktiro klizhemo parft, ino ktira je ostánik rastrohlnih séli ino shiváli. Parfti so smésene med seboj po mnogih perme-rah, ino semla ima imé po tisti, ktire je nar vezh. Tako se tista rezhe *rahla*, ino *lahka*, kjer je narvezh *krémenize*; *terdna* ino *dershezha* je jilovka, *topla* vaplenka.

Pr. Kako svémo perméro tih parfti med seboj?

Od. Dosti suaminov imajo ljudje, pa vezhi del sapelivih Narbol gotova skufhnja je ta : vsami nekaj parsti, ktiro hozheh skufiri, ino jo svagaj; deni jo v' sklenasto posódo ino vlivaj gori hudiga jésiha, dokler vidish, de parst vezh ne shumí. Potlej prezédi vse skosi tanko ruto; kar na ruti ostane, osúfhi ino vagaj; kar je na téshí manj, tolko je vaplene parsti, ktiro je jesih sjédel. Na ta ostanik nalíj vode shirkokrat na vago tolko, kar ima ostanik teshe; ino enkrat tolko shepléne kíflíne, kar ostanik vaga: vse to pusti vkup dva dni bres prezéjenja. Zhes dva dni prezédi, osufhi ino vagaj, ino kar je manj teshe, poméni jilovko, ktiro je sheplena kíflína snedla; ino kar she teshe ostane, tolko je krémenize.

Semla je dobra po perméri sméfe tih treh parsti, kakor samoremo rasglédati po skufhnji, ako skup rajtamo sadjovo raft, podnébje, desh ino druge okólihne. Kader najdesh, de ni prave permére v' smefi tvoje semle, jo snah pobólfhati s' natrófenjam tiste parsti, ktire ni.

Pr. Ktire so pomozhi sa pobólfhati semlo?

Od. Sa shólfnanje prerahle ino prelahke semle je treba pertrófiti, jilniga glina v' prah stolzheniga, prah od zeglov,

ino tak drob, kir ima dosti jila v' sebi. Sa preterde ino prederšezhe je dober v' prah stolzhen vaplenik, prah vapleni is zeste, od sidov, od kámnaríkiga déla, vapléna moka ino polshovíke lupine. Sigan ino stolzhen gips je nar bolji sa popraviti vse travnike ino snosheti; mlevka ali hlísh pak, glin, ino jil popravio pretople semle.

TRETJI Odstavik

Gnoj ino Délo.

Pr. So she druge pomozhi sa bolshati semlo?

Od. Je she gnoj. Gnojíne so: ostanki strohlenih shivál, druge trohleníne, gniládi, tréblenje zhlovéshkiga telefa, ino vse szavne vode; gnoj is hléva slast konjki, mesgovski ino oslovski; kóire imenujemo tople gnojove, ker naglo ino možno kifajo ino niso préd dobri, dokler niso vlesháni; ti so sa jilnate semle, travnike ino verte. Kravjik ino gnoj od rogate shivíne shtejéjo med mersle gnoje, ino je sa rahle ino lahke semle. Tudi popravljajo semlo vse gniládi sélne ino drevne, vinske ino ólove tropine, grojs-

dni osóбки ino mehovi, sháganje, vsi drobirji, ogle, sáje, fhòta, zunje, ino pepel na nivi poshganiga sternišha.

Pr. Ino zhe tih nimam ?

Od. Narédi gnoj s' vumétnostjo ; to je nahári na en kùp rúshine is rùp na travnikih, is jéshe, grabnov, fhavje is polja, enmalo gnojja is hleva ; naj lesni tako naháreno poldrugo leto ; timzhasi enkrat al dvakrat premetaj, potlej trósi slasti na travnike.

Pr. Kako se gnojíne pod semlo spravljajo ?

Od. Na troje : s' matíko, lopáto ino s' drévélam. Spomni se pa, de je bolšni malo ino pogostim gnojíti, ko veliko ino vse na enkrat ; ino de ti more semla ino fadesh povédati, kaj je prav.

Pr. Je sa semlo obdelati she kaj treba ?

Od. Délo. To perpravla semlo k' dopolnenju svote dolshnosti, ker jo lózhi ino ráhli ; ker plevél ino neshage tare ; gnojovotrohlenje ino vodni odtók lahká. — Globokost obdelanja se more mérití po semli ino po fadeshu.

Pr. Kako se posná dobro délan svet ?

Od. Kader je delo skos in skos povsot enako, ino se voda prav odtéka.

Pr. S' ktirim oródjam délamo semlo ?

Od. S' plugam, lopáto, matíko, bráno. Plug flushi sa delanje na debélo, lopata sa manjši semle, matika lomi

kamne ino gorške semle ; brana je dvojna : gladka ino sobáta ; gladka je val sa délo pogládti ino pertlázhiti ; sobáta iszhédi travne korenine.

ZHETERTI O D S T A V I K.

Polško Obdélanje.

Pr. Kakshine pravíla fo sa semle obdelanje ?

Od. Sadesh se ravná po semli , ne semla po sadeshu , ker vsaka semla ne nosi vsak perdelik. Obdelana semla naj ti bo ograjena al s' sidam , al plotam , al grabnam. Premisli , kolko shivíne je treba sa delo ino gnoj , ter odlozhi tolko páshnika ino travnika , kar shivina potrebuje , tako de bodo nive smiraj v' perméri s' pasho ino snoshetmi.

Pr. Nimam semli nikdar pozhitka dati ?

Od. Nikdar. Prav obdelana ino gnojna semla nikol ni jálova. Premenuj sejanje ino sadesh naj se versti eden s' drugim. Sploh je nar bolhi , de naprej hodi belo shito : psheniza , jezhen , oves , i. t. d. Sozhivni sadesh , postavim détele , bobi , gráshize ino tako dalje , vezh dobriga sture semli , kakor ga is nje potégnejo.

Pr.

Pr. Ktiri so sádeshi , ko jih obdelujemo ?

Od. So dvojiga rasdela , ino oboji rasdel ima svojih vezh rodov. Pervi rasdel se klizhe : séli ali sélni sadeshi ; ta ima pet rodov , to je :

1. Séli ke shivé zhloveka.
2. Ke ga oblazhio.
3. Ke mu dajo olje.
4. Ke mu dajo snovo sa vumétne déla, sa kupzhio ino sdravila.
5. Ke pasejo shivino.

Drugi rasdel se klizhe : germje ali drevje , ino te lozhi v' shtir rodove :

1. Ko shivi zhloveka.
2. Ko mu daje pitje.
3. Ko mu daje olje.
4. Ko flushi sa potrebe polskiga ino domazhiga gospodarstva.

P E T I O D S T A V I K.

Sélni sadesh ino Vertje.

Pr. Ktire séli shivé zhlovéka ?

Od. Te seli so vezh verstá : perve verste so sèrnate séli , is ktirih delajo kruh. Te verste so : Psheniza , Resh , Jezhmen , Oves , Proso , Bar , Korúsa , Sirk , Ajda , Rajsh. Druge verste so strózhnate séli , kakor Bob , Fashol , Grah ,

Zisara , Lézha Zhizharka Grafhiza ,
Volzhji bob. Tretje verste so vertne
séli.

Pr. Kaj je vert ?

Od. Vert je semla ograjena ino namenjena
sa obdelanje sélish , ktire zhlovéka
shivé. Semla more biti nar bolshi ,
prav protifonzhna , ino na vodni per-
lóshnosti , de jo pogostim ino lahko
shkropish. Jo snash na zheterti rasde-
liti , eno zhetert sa séle , folate i. t.
d. drugo sa zhebulate séli , tretjo sa
fozhive , zheterto sa mladi sadesh ino
sa zvetja.

Pr. Ktiri sadesh obdelujejo v' vertih ?

Od. Mnogitere sadeshhe. Pervi sadeshi so ,
ktire po sploh navadi sa folato ima-
mo , taki so folate , ino so dvojiga
rodu , to je glavnate , ino shverlaite
ali neglavnate , kakor je Glavna fo-
lata , Régrat , Zikoria , Kréiha , Mali
Plushiz ali Retlák. Drugi sadeshi so ,
ktirih perje barjèno jémo , kakor so
vse séla , shpinazhe , Sèlena , Petershíl ,
Koperz , shpargli , Zvetno séle ali
Karfióle , Ardezhóyke. Tretji so , kti-
rih korenino jémo al kuhano al fro-
vo , kakor je Répa , kodrast Ohrov ,
Krompir , Kolerabe , Korenje , Kolfhi-
za , Redkva , Pésa , Rapunzel , turshki
Poper , Zheterti so zhebúlasti , ktirih

zhebúle jemo , postavim : Zhesen , Zhebul , Luk , Zhebulza , ino Zhesnik . Peti so buzhaſti , kakor vſe buzhe , Kumare , Dinje . Sheſti ſo , kririh jágo- de jemo , kakor Rudézhe Jágođe , Mal- nizi , Molíne , ino Slató Jábleko .

Pr. Snamo ſhe druge ſadeshe na vertih imeti ?

Od. She doſti drugih , med timi nar bol naſho ſkerb ſaſluſhio , podſemliſki ſmèr- zhiki . Sa te ſmerzhike naréjajo nalafh ſturjene grède is polovíze jila , ſedmíne dobre vertne parſti ino to drugo is sháganja . V' to parſt ſe vſadé veliki shé nagníti smerzhiki petnajſt al ſheſt- najſt perſtov globòko , ino ſe s' parſtjo ſagernejo . Tudi obdelujejo diſhezhe ſadeshe , kakor je Roſhmarin , Pelin , Shalbel , Majerón , Sladkiríza , Rúti- za , Máterina duſníza , Méta , Sivka , Sha- traj , ino drugi zvetovi .

Pr. Ktíre druge ſadeshe obdelujejo na pol- ju ?

Od. Sim shé povedal , de jih je vezh podób . Govorili ſmo od tiſtih , ktiri dajejo shiveſh zbloveku , sdaj ſe bomo meñli od drugih . Med timi , ktiri zhlovéka oblazhio ſo trojni , na ktirih je nam nar vezh leſhezhe , to je : Lan , Ko- noplá ino Bombaſh . Ktiri dajejo olje , tiſh ſhtevilo je narvézhi : laneno ſeme ,

konopno, buzhno, kúmarino, solatno, répno, ogorfhízno, redkvino, podsemliške zisare, mäkovo, rizhínovo, katapuzhno, ino fëmenzhino.

Fr. Zhemu flushio druge séli ?

Od. Sa vumetne dela, kupzhio, sdravlenje. Med sélmi, ktire so sa barvariko vumetnost so imenitnejši : Rudezhína, Bárvovnik ali Oblajst, Volovjik, devji ino pravi Shefrán. Koristne sa vumetnosti ino kupzhio so: Terstje, Tabak, Janesh, vishnela Lilia, ino Soljanka. Dobre sa likarío ali sdravlenje so Pòlshniza, ktira je silno dobra soper spu-fhàje, ino Spilanta sa sobne bolezhíne, ino Rabarbara. Posledni so fadeshi sa shiviníko pašho, ktire na fenoshetih perdelújemo.

SHESTI O D S T A V I K.

Travniki.

Pr. Kaj so travniki ?

Od. So semle naménjene sa klajo shiviníko. Nekaj jih imenujemo *prave* travnike, sa to, ki so vedno obrasheni s' travo sa shivino. Druge imenujemo *pašnike*, ker na njih pašemo shivino, bres kofnuje ali fëzhe. Dalje so *delani*

travniki , ker so li nekaj zhasa namenjeni sa selišta , ktire nanje sejemmo , potlej pa sa druge perdelke.

Pr. Kaj je treba sa travnike dobro obdelati ?

Od. Naredi jih enmalo is brega polóshne na sgubo ino berdafte, de se al deshevna al napelana voda pomudí ino lahko odtéka. Preorji jih dobro, ozhifiti od plevéla , ino pognoji. Svoli dobro seme, ino kósi ob pravih zhasih.

Fr. Ktire selišta perdelujemo na delanih travnikih ?

Od. Njih veliko ; vunder med njimi so narbolshi Vifok Ovel, kir je morebit narbolji klaja , Bilniza ino vfi drugi ovfi : Verníza ino vse druge trave ; detele , Nemshka detela , Zedrangola , Lupinella , Gráshiza ino druge take.

Pr. Je kaj drugiga sa take selišta naméstit, kader tih ni ?

Od. Je Krompir , kir fizer zhlovéka shiví , pa je tudi sa shivino dober. Vřaka semla s' lopato delana ino gnojena je njemu prav. Dorásheno selenje krompirjovo se poshanje , ino shivini klade , al seleno ino frovo , al fuho ino hranjeno. Bunke njegove ino mesni dél pa , kuhani bolshi ko frovi , so narime-nitneji shivesh sa shivino.

SEDMI Odstavik.

Germovi ino Drevje.

Pr. Ktore drevéfa obdelujejo na kmetih ?

Od. Preden od njih govorim, morešh vediti, kako se drevje sarodi. Vef fadesh sploh se saroduje po svojimu fémenu, ino sadofti je seme lepo varvati, oprati s' vapleno vodo, preden ga vershefh v' semlo, de je varno pred zhervam, rujo ino drugim bolesnam. Ako jih pa nezhefh saroditi s' semenam, jih sarodi al s' korenino, al s' grúbanjam, al s' vfajenimi vejami, al s' zéplenjom.

Se saréjajo fadeshi s' korenino ino s' israfliki, ki poganjajo is korenin enmalo prozh od debla; tim je sadofti, de jih v' semlo vfadišh ino ognojšh. Se sarodi fadesh, kader endél njegove veje s' parftio pokriesh, ino ta se kli zhe grúbeniza; zhe je pa fkos en kofhik, al vérbaš, ali drugo vjätino djana, bi jo imenoval odréjenzo. Se saréjajo s' kolmi, ino resnizami, ali kozhmi, kader vsamefh veje bol al manj mlade, ino s' enim konzam v' parft sakopash. Se sarodé s' zéplenjam, kader sdrushišh berst eniga fadesha s'

drugim , ino zhe se per berstu li en-
malo koshe dershi , se rezhe zép s'
berstam , tudi v' kosho zeplenje ali
popkanje ; ino zhe berst s' enim kon-
zam vejize vdénesh , se klizhe zép ali
zéplenje.

Fr. Pernefe li zeplenje kaj dobriga ?

Od. Tolko dobriga , kolkor so zéplenke
memo lesnikov lépsbi ino bolsbi.

Pr. Kaj je treba sa drevje oskerbeti ?

Od. Safévati , saditi ob pravi dobi , var-
vati pred shkodo , okopati déblo , ino
dobro pognojiti , nepotrebne israflike
trebiti.

Pr. Ktire drevesa redimo s' vezhim dobizh-
kam ?

Od. Sazhnem per tistih , ktire zhloveku
shivesh dajejo , ino jih rasdelim v' ro-
dove. Ene imajo kalbnat ino mesnat
sad , kakor Breskve , Mandel , Slive ,
Zhesbne s' vlim svojim plemenam ,
Marélze , Sisole , Drin , Oreh , Ko-
flanj , Léfha. Druge dajo jagodafti sad ,
kakor zherna Murva , Robida , Mo-
lina , Zheshmín , Grosdizhe , Kapara ,
medvédova Hruska , Skursh , Neshpla ,
Lazerola , Margarána , Lemóna , Ze-
der. Jablekaste so Jablan , Hruska ,
Kútina. Druge so , ktirih sad je nat-
lazhena kosba , kakorshna je Figa ino
nje mnoshtvo. Sa drevjam , ktiro daje

zhloveku shivesh , pride tisto , ko mu daje nar boljši piazho , to je vinfka terta.

OSMI ODS TAVIK.

Vinfka Terta ino Vino.

Pr. Kako terto obdelujejo ?

Od. Terta lubi kremenasto - vaplen svet , ima raji górizo ko ravnóte , raji suho semlo ko mokro. Sarodé jo s' grubanjam , s' odréjo , s' resnízami ali kozhmí. Hozhe biu kopana , ino ob pravi dobi vumetno obrésana.

Pr. Kako delajo dobre vina ?

Od. Ako ne berejo ali ne tergajo , predeu je dobro srelo ; ako mohtu zhas dajo prav kifati. Ker pa v' deshevnihi letih moht nima dofti sladkóbe ino zukróbe , ter je plevek ino slab ; je tadaj treba spomniti , de se mu kaj dá , kar ga sbolsha : sa to je dobro perméfiti medú , fuhih fig , olja od sladkih mandolov , ino zukra ; zucker saflushi med vsemi naj pervo stopnjo. Moht je treba pretákati skosi tulje ali rore , ne pa na odperti fapi , de duh ne sgubi , ino ga dobro hraniti na hladu , tako bode s' zhasam plemenitna ino dobra kápla.

DEVETI Odstavik.

Lógi ino Léf.

Pr. Ktiro drugo drevje imamo oskerbvati ?

Od. Med vřim drevjam saflushi Oljika najpervo stopajo, ki nam olje daje. Ona lubi v' savétju biti pred burjo ino séverjam, ino obroduje v' priasni toploti. Hozhe biti kopana, s' lopato obdélana, gnojena, tréblena. Sa njo pridejo drevesa fiushne sa domazhe gospodarstvo, ino ves lef, ktiri v' logih rase.

Pr. Kako ohranimo lóge ino gojsde ?

Od. S' pomisljo, de sékamo samo sréli lef, ino s' spodobnim medprostóram, de lef prevezh ne srejšhamo; ino de sékamo ob pravim zhasu, ter ga vsaki krat sadosti nasejemo ali nasadimo sa namestit njegovo sgubo.

Pr. Sa ktire drevesa imamo v' logih narbol skerbeti ?

Od. Nekaj jih je sa domazhío, postavim Bukva, Hrařt, Dób, Zer, Kórka. Druge so sa lef, postavim Zipeřa, Smreka, ino vse Borje. Druge dajo liste ino plastje sa shivinřko rejo, postavim Berřt ali Lóm, Javor, Jelřhá,

Jagned , Tópola , Jèsen. Sa svilne ali shidne gofénze je rumena murva ; sa barvanje Rudezhína , Brina , Farfhka Kápiza. Sa shivo mejo fo narbolshi Bela Ternula , Verbiza , Gaber , Kostanzhje , Beseg ino Zévje , Shlés , Góshoviz ali Mázhaha. Shiroko senzo delajo , ino narvezh listja sa nastélo dajejo Konjski Kostanj , Lorbar , Platan , Lipa , Tifa , Verba , Papirna Murva , Selen Hraft , Katalpa , Meklèn.

DESETI Odstavik.

Shiváli.

Pr. Mi imate kaj povedat od drugih polskih stvarí ?

Od. Nizh drujga , ko she od skivali. Té fo trojne : Shivína , Dróbniza ino Perutnina.

Pr. Kaj poveste od Shivine ?

Od. Hleve je treba tako postáviti , de fo na luhim , na sapi sa prevétrat , švetli , ino lepo zhedeni savolo sdravja per shivini. Shivino rajshi v' Hlevu reciti ko na pasli , de je hol terdna ino sdrava. Breje shivno varvati , jo ne pretegniti s' delam ; ji dobro klasti.

Pr.

Pr. Ktire shivine nar rajshi imajo sa polsko delo ?

Od. Vole , Krave , Konje , Mesge , Osle.

Pr. Kaj perdelka dobimo od shivine ?

Oa. Narpréd ona rabi sa polsko delo , sa gnoj delati , sa shtevilo , ki rase s' hojo po pleménu , ino je sa perrédbo. Krava posebno daje nar koristneji perdelik , namrezh mléko.

Pr. Kaj délajo is mléka ?

Od. Mleko je ena sestava is smétane , sira , ino siradke. Mleko djano v' shiroke posode se lozhi od smetane , ino ta na verhu plava ; na Lashkim jo tepejo djano v' sodiz s' prézhnimi dilzami predélan , ker dilze suzhejo ; per nas pa v' pinji mètejo , ino sturé puter ali srovo maslo , ktiro potlé kuhajo. Pinjeniz déjo v' kotel , ino kader je tolko topel , kar roka terpeti more , permésio sirsha eno rés ali unzho na pédeset liber. Kader se vsiri ; prederejo skuto s' kuhalnizo ; ta pade na dno. Jo kuhajo , melhajo ino pertresejo enmalo shefrana. Méshhta se rasfuje v' drobne serna , tedaj jo poberejo v' ruto , denejo v' model , ino potlazhio s' teshkim kamenam. Tako delajo sir , ktirga potléj solé , ino hranio.

Pr. Kaj povéste od Dróbnize ?

Od. Ovza dobro vede na gorizah ino na golih visokih planjah. Vezhkrat, slasti ob deshevju, ji daj camalo toli. De bo vovna lépa, jo imaj snashno ino pred ternjam varvaj. Kose fo sa visoke gore ino sa kraje odléshne od obdelanih mést. Prefizhe pitaj s' shelodam ino bôbovo moko al kakim drugim sernjam, de dobish mesenino dobro ino vkušno; sploh pa svinake lepo zhedi.

Pr. Kaj rezhete od Perutnine?

Od. Narbolshi fo Pute ino Kúretna, Pure, Golobje, Raze, Gofi. Sploh je treba jih dobro pasti, jim zhisto ino sdravo vede dajati, ino zhéditi mesto, ker jih imaih.

S k l e p.

Pr. Jmate she kaj povedati od polskih opravil?

Od. Ni konza ne kraja, kar bi snal povedati, pa se bohi pozhafi sam navuzhil. Jes fim li narbol splošne rezi od polskiga dela pravil, kar je treba, de tebi lubesen k' ti vumetnosti vdahnem, ktira ima biti flast tvojiga shivlenja. Ishi se zhedalje

vezh navuzhiti v' obdélanju polja, fkerbi pobolshati semlo tebi isrozhéno, rad imaj tvoj stan; pomisli de na tim stoji frezhnost tvoja, tvojiga saroda ino drushíne, tvojih ravenzhlovékov, ino pergovori si, de zhe semlo prav obdélash, sebi perdelik sa svojo hrano ino sa pomozh potrebnih ludi spravish, ino spolnish sapovdi Boshje tebi naloshene per stvarjenju ino per tvojimu rojstvu v' polskimu stanu.

Kasaviz sapopadka.

Strán.

Sgóthe svere ,	5
Kerfhaniki navuk, perpravlavno branje	15
Pervi del. Branje I. Od apoftolske vere	15
Branje II. Pervi rasdelik vere. od Boga.	16
- - - III. Od skrivnosti svete Trojize	18
- - - IV. Od stvarjenja Angelov ino Zhlovéka	19
- - - V. Od zhlovekoviga padza , ali od isvirniga greha, ino njega is-hajkov.	20
- . . VI. Drugi rasdelik. Od ob- lubleniga Mefsia.	21
- . . VII. Treji rasdelik. Od skriv- nosti Vzhlovézhenja.	23
- . . VIII. Zheterti rasdelik. Skri- vnost nashiga Obreihenja.	25
- . . IX. Peti rasdelik. Dolistop Jesufov k' Peklam, ino nje- govo vstajenje.	25
- . . X. Shesti rasdelik. Vnebohod Jesufov, vstajenje od mertvih ino fodni dan.	26

Branje XI. Od S. Duba.	27
- . . XII. Deveti rasdelik Od Zerkve.	29
- . . XIII. Od deléshnosti Svetni- kov.	30
- - - XIV. Defeti, enajsti ino dva- uajsti rasdelik. Odpufhanje grehov, vftajenje mefa ino vezhno shivljenje.	31
* - - XV. Raslózki do fdaj rezhé- niga.	33
- - - XVI. Od isposnanja Kerfhan- ftva ino od snámina fvetiga krisha.	34
- - - XVII. Od fvetiga Pifma, ino od Vuftniga Vuka.	35
Drugi del. Branje I. Od defet sa- povdi ino od lubesni. - . . .	38
Branje II. Od perve sapovdi. . . .	39
- - - III. Od druge ino tretje sa- povdi.	41
- - - IV. Od zheterte sapovdi. . . .	41
- - - V. Dalje od zheterte sapovdi.	42
- - - VI. Od péte, fhefte, sedme ofme, devete ino defete sa- povdi.	46
- - - VII. Od zerkvenih sapovd.	48
- - - VIII. Od perve ino druge zerkvene sapovdi. - - - -	48
- - - IX. Od treh sadnih zerkve.	50
- - - X. Od sapovdi Lubesni pro- ti Bogu ino Blishnimu. - -	52
- - - XI. Od greha fploh.	54
- - - XII. Sedem glavnih grehov.	56

Branje XIII. Od Boshjih zhédnost,	57
Tretji del. Branje I. Od molitve.	59
Branje II. Od perpravlanja potreb- niga k' dobri molitvi.	60
. . . III. Od Gospódnje Molitve.	61
. . . IV. Od Angeloviga zheshen- ja ino na pomozh klizanja svetnikov.	64
. . . V. Od Sahramentov sploh.	65
. . . VI. Od Kersta.	67
. . . VII. Od Birme.	68
. . . VIII. Od Sakramenta sve- tiga reshniga Teléfa.	70
. . . IX. Od ofra svete Mashe.	71
. . . X. Dalje od ofra svete ma- she.	73
. . . XI. Od Obhajila.	74
. . . XII. Od potrebne perprave k' obhajilu.	75
. . . XIII. Kaj imamo delati med obhajilam ino po obhajilu.	76
. . . XIV. Od Sakramenta Pokore.	78
. . . XV. Od obshalvanja sploh.	79
. . . XVI. Od popolnim ino ne- popolnim obshalvanja.	80
. . . XVII. Od Spóvedi.	81
. . . XVIII. Od sprashovanja vé- sti, obshalvanja ino naprej vsetja.	83
. . . XIX. Kakshina ima biti spo- ved.	84
. . . XX. Od sadofti sturjenja.	85
. . . XXI. Od Odpústikov.	86

Branje XXII. Od posledniga Olja.	88
- - - XXIII. Od Mathnikov sheg- novanja.	89
- - - XXIV. Od Sakóna-	89
Molitve.	90 97
Sofednji Navuk. Vvod.	99
Pervi Odstavik. Dolshnosti proti sebi.	101
Drugi odstavik. Dolshnosti proti drugim.	105
Tretji Odstavik. Dolshnosti proti posebnim zhlovekam.	108
Zheterti Odstavik, Dvorne Dolsh- nosti.	110
Sklep.	112
Polski Navuk. Vvod.	113
Pervi Odstavik. Polsko delo sploh.	114
Drugi Odstavik Sèmlina natura ino nje pobólshanje,	115
Tretji Odstavik. Gnoj ino delo. . . .	118
Zheterti Odstavik, Polsko Obdè- lenje.	120
Peti Odstavik. Sèlni sadesh ino Vertje.	121
Shesti Odstavik, Travniki	124
Sedmi Odstavik. Germovi ino Drevje.	126
Osmi Odstavik. Vinska Terta ino Vino,	128
Deveri Odstavik. Logi ino Lei.	129
Deseti Odstavik. Shivali.	130
Sklep.	132

P o p r à v a :

Stran 6. versta 12. berì: isshene naméšt: isshene

7.	23.	sazhenja	sazbenja
9.	17.	svesti	svasti
10.	21.	Samuel	Samnel
11.	2.	pride	prlde
14.	20.	sarefnizhi	sarefnizhni
18.	18.	rekel	rekal
19.	19.	po svoji nevosht-	hudobti i
		livošti ino hudobii	
19.	21.	skufshavami	skufshua-
			vami.
19.	24.	zhloveke	zhloveka
21.	15.	nevédnostti	nevéduosti
26.	19.	dan.	dau.
27.	8.	sbive	sbivi
27.	21.	Branje XI Ofmi rasde-	
		lik od svetiga Duha ino milosti Boshje.	
29.	22.	Rimška	Rimf
32.	10.	Verujem	Verjuem
32.	22.	obsojeni	obsojenji
34.	26.	šti ti	lia ti
35.	25.	shege	shege
36.	24.	ludstvu	lndstvu
39.	14.	lubesni	lnbesni
40.	23.	zhasti	zhftti
41.	12.	Posvezbuj	Posvezbuj
42.	24.	Samoblastnik	samoblastnik
44.	28.	bramboviz	hramboviz
47.	9.	sapovd	sapovo
47.	23.	ptuje	pruje
48.	17.	enkrat	enkrst
54.	25.	sturimo	stnrimo
58.	1.	vupama	vnpama
58.	10.	vkashe	vkashé
61.	14.	Gospod-	Gospod
		njo	njo

